

การระงับข้อพิพาททางเลือกในกระบวนการยุติธรรม

โดย พลสิษฐ์ อัครวัฒนาพร
ผู้อำนวยการสถาบันอนุญาโตตุลาการ

หลักสูตร “การบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก)”

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563

ประวัติการศึกษา และ การทำงาน

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2530
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2531
- LL.M., University of Pennsylvania ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2540
- LL.M., Harvard Law School ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2541
- เนติบัณฑิตแห่งรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2541
- ประกาศนียบัตรหลักสูตรนักบริหารระดับสูง Wharton Business School, University of Pennsylvania พ.ศ. 2553

ประวัติการทำงานที่สำคัญ

- ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมและช่วยปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันอนุญาโตตุลาการ (2558-ปัจจุบัน)
- กรรมการวิสามัญพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.ล้มละลาย
- ผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมจัดทำร่างกฎหมายล้มละลายใน UNCITRAL
- ผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมจัดทำร่างกฎหมายอนุญาโตตุลาการใน UNCITRAL
- อนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
- อาจารย์พิเศษในคณะนิติศาสตร์ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC)

หัวข้อการบรรยาย

- 1.สถาบันอนุญาโตตุลาการ (THAC)
2. การระงับข้อพิพาททางเลือก (ADR : Alternative Dispute Resolution)
3. การอนุญาโตตุลาการ (Arbitration)
4. การประนอมข้อพิพาท (Mediation or Conciliation)
5. พัฒนาการใหม่ กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือก

สถาบันอนุญาโตตุลาการ

ก่อตั้งขึ้นโดย พระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2550

— พรบ. อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545

มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (มาตรา 7)

1. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการระงอมและอนุญา
2. ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการระงอมและอนุญา
3. ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกาประนอมและอนุญา

Governance structure of THAC

Oversees by Board of Directors

Chairperson, Wisit Wisitsora-at (Permanent Secretary of Ministry of Justice)

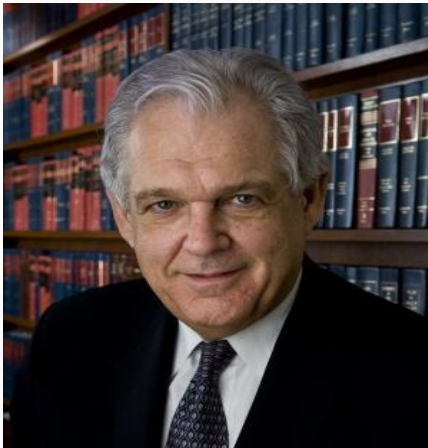
The member of the Board of Directors includes:

- Attorney General
- Secretary-General of the Office of the Judiciary
- President of the Thai Chamber of Commerce
- President of the Federation of Thai Industries
- President of the Thai Banker's Association
- President of the Lawyers' Council
- President of the Council of Engineers
- President of the Architect Council
- Five other qualified members

**Chairperson of THAC's Board
Mr. Wisit Wisitsora-at**

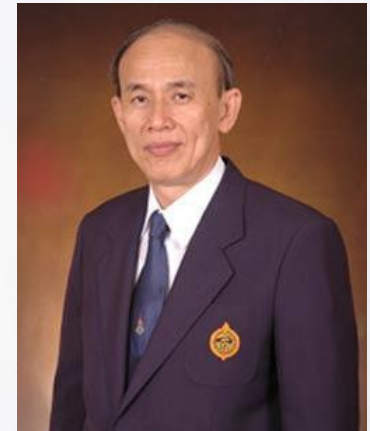
IAB and Committees

International Advisory Board
Committee

Arbitrator Committee
Professor Franco Ferrari

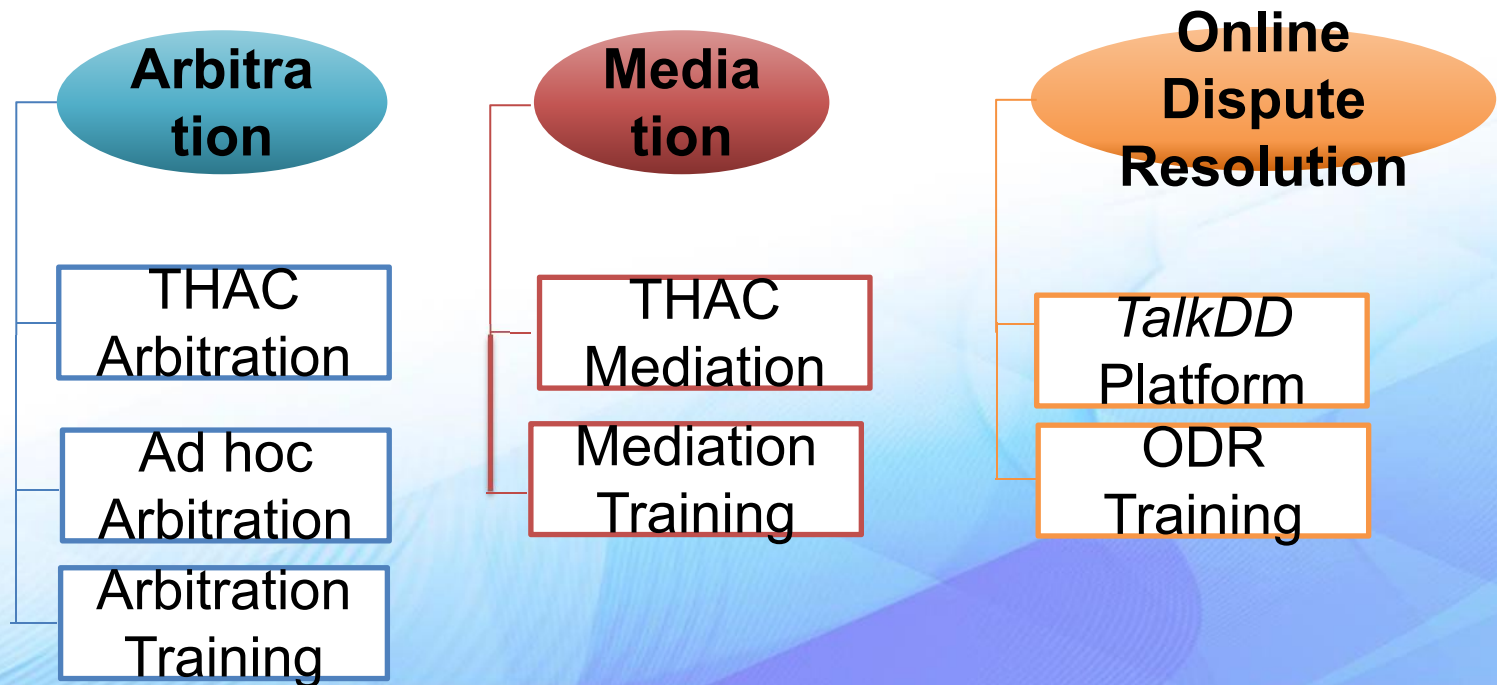

Empanelment
Mr. Gaisorn Barnmiuachai

การส่งเสริมกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือก

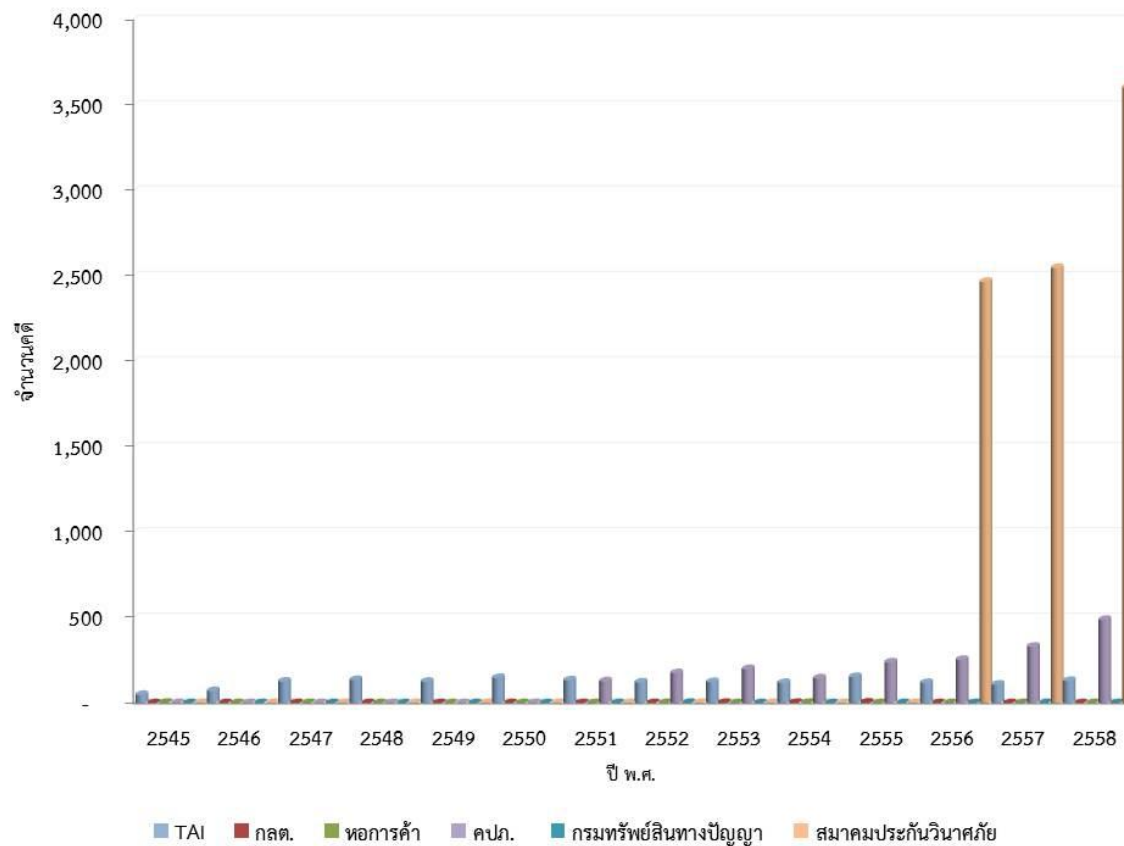
1. การปรับปรุงกฎเกณฑ์หรือมาตรการต่างๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการอนุญาโตตุลาการ
 - การเสนอปรับปรุงมติ ครม เมื่อวันที่ **14** กรกฎาคม **2558**
 - การเสนอปรับปรุงเรื่องเขตอำนาจศาล
 - การเสนอปรับปรุงเรื่องการเดินทางเข้าออกในประเทศไทย
2. การสร้างฐานข้อมูลที่ถูกต้องในด้านการอนุญาโตตุลาการ
 - การทำรายงานสถานการณ์อนุญาโตตุลาการของไทย
3. การจัดทำข้อเสนอเพื่อพัฒนากระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกของไทย
 - การเสนอพัฒนาระบบการระงับข้อพิพาททางการเงิน
 - การหามาตรการสนับสนุนการระงับข้อพิพาท

THAC's Services

Why THAC

1. ค่าธรรมเนียมที่มีราคาถูกลงกว่า
2. ทำเลที่ดี
3. ความเชี่ยวชาญของสถาบันหรือศูนย์
4. Arbitration-friendly
 - สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำ
อนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ
 - กฎหมาย
 - ศาล

Overview of arbitration scene in Thailand

From 2010 to 2016

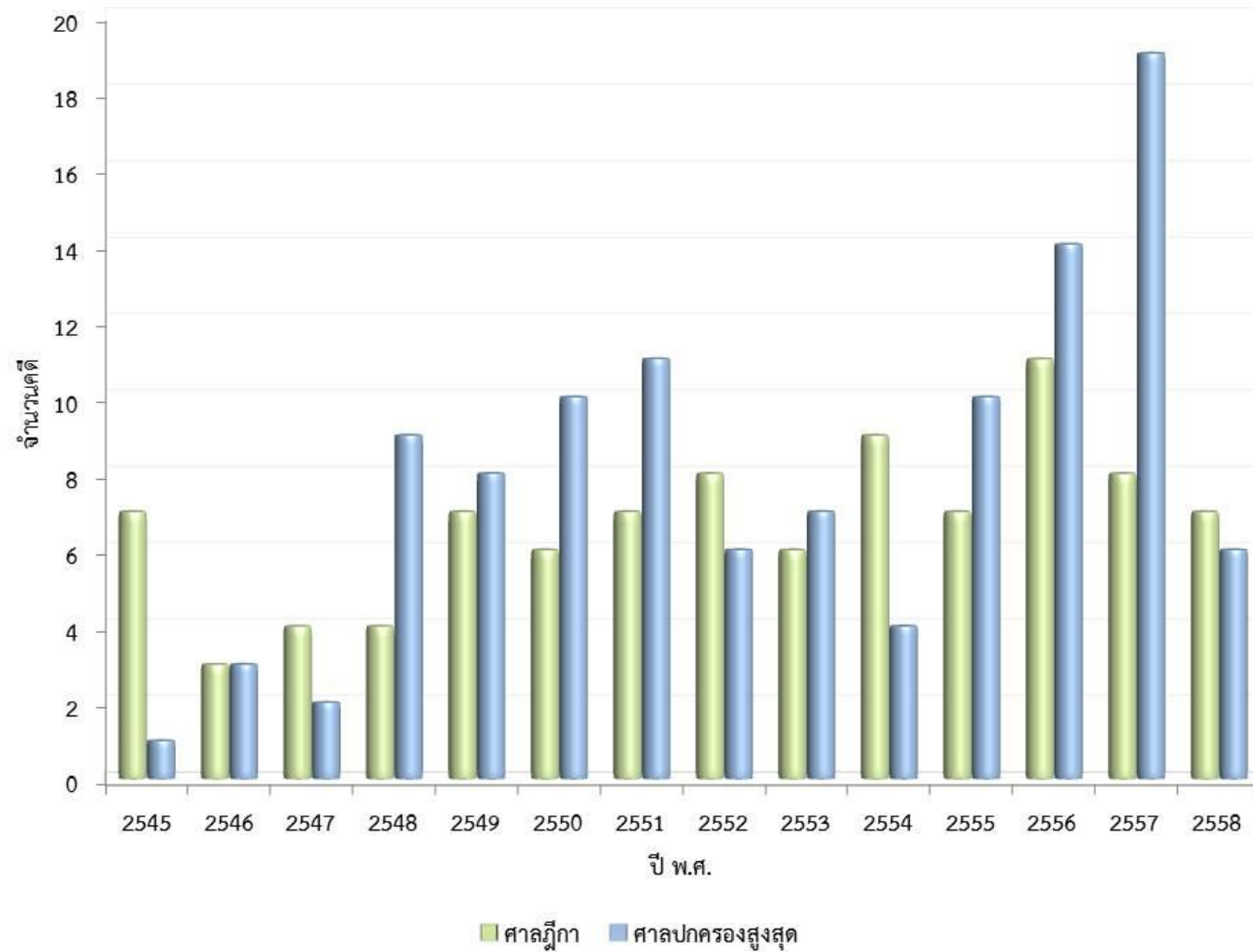
Total number of new
arbitration cases

900

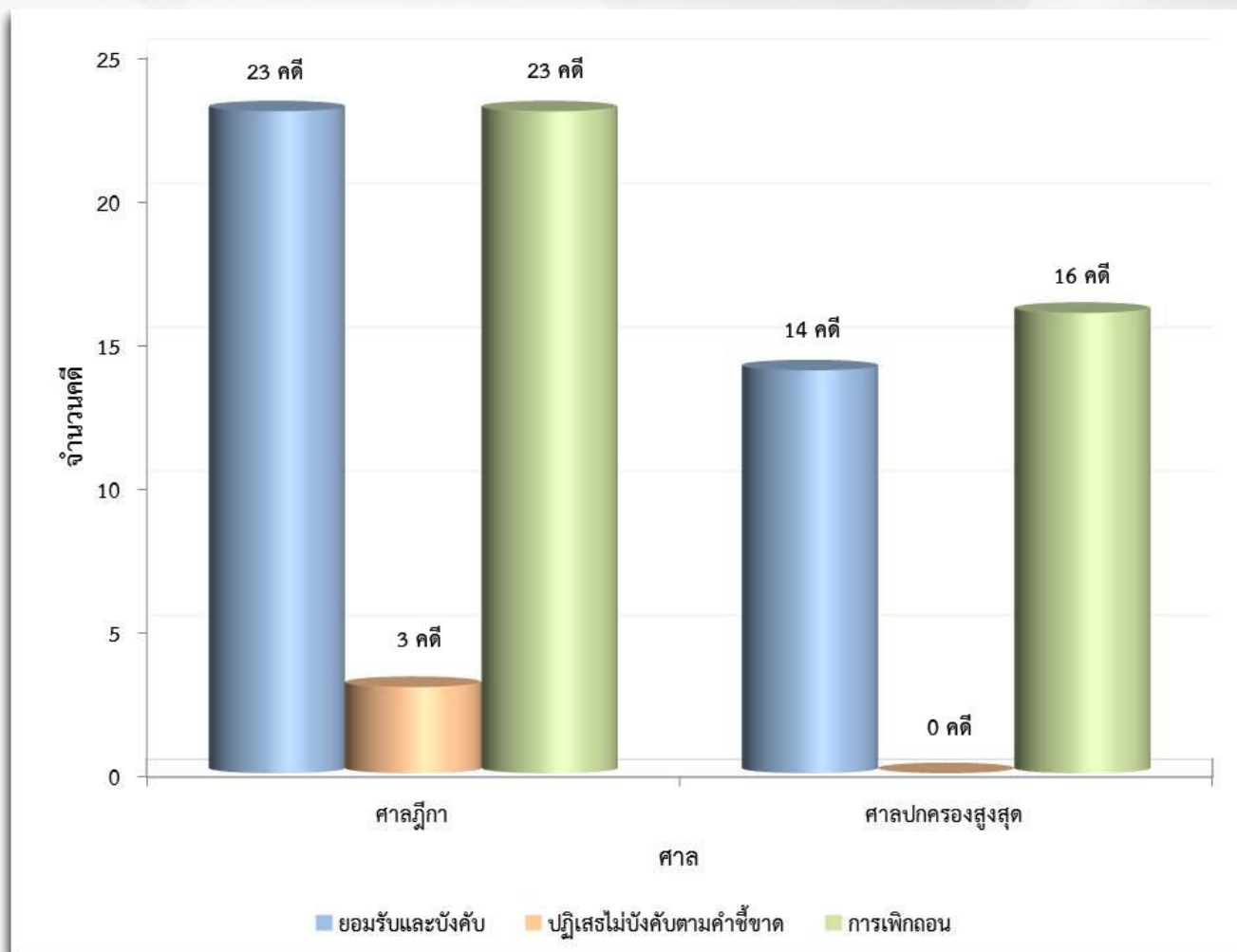
Total number of cases in the
insurance sector

10,276

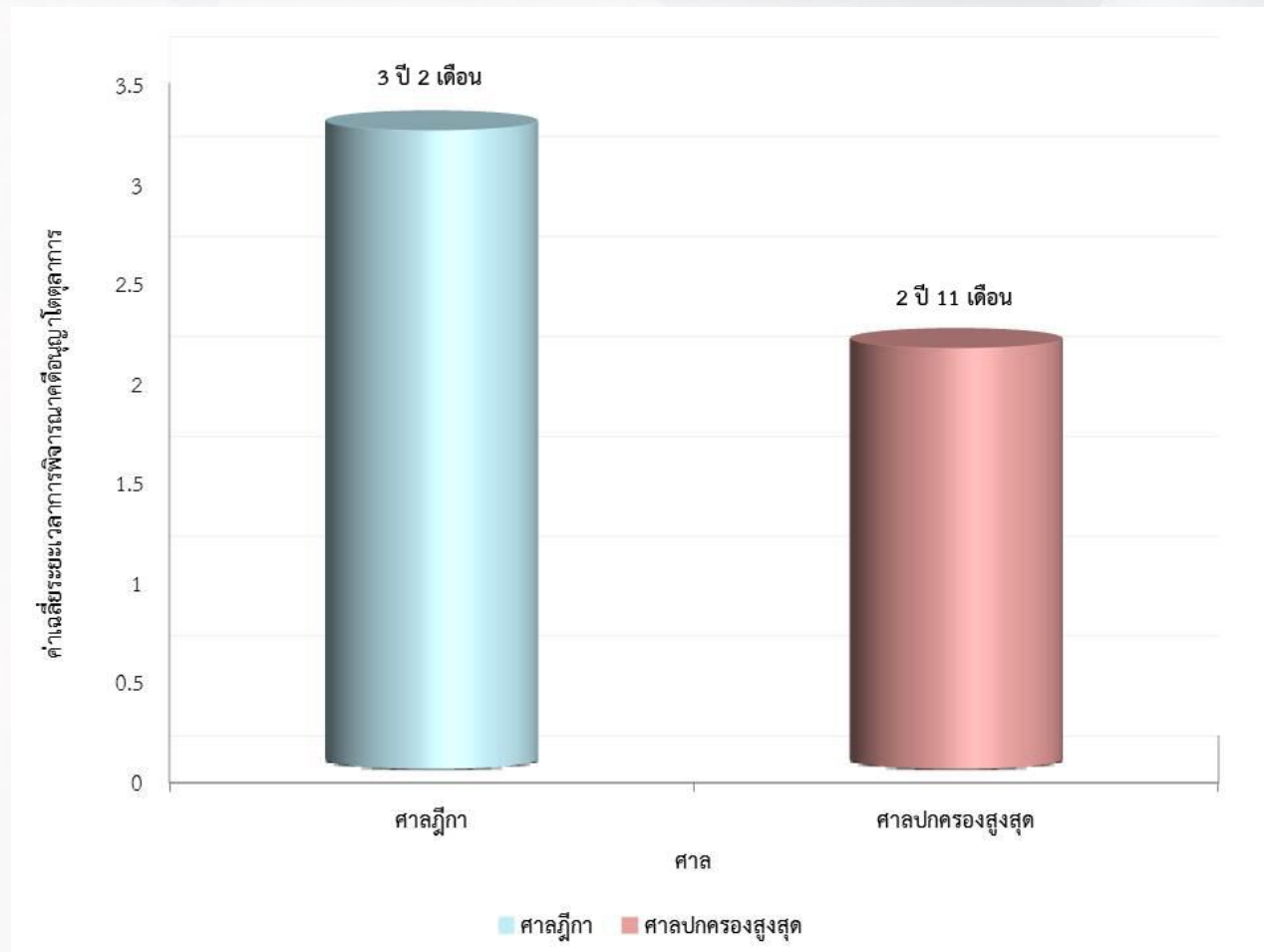
Arbitration cases in the supreme Court

Enforcement in the supreme courts (2003-2017)

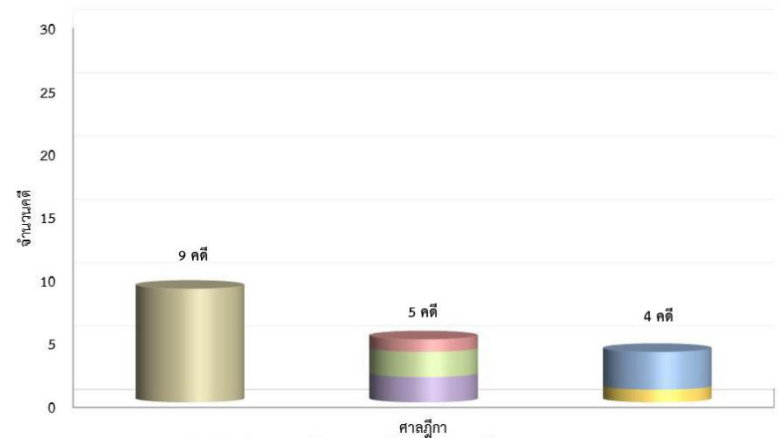

Duration

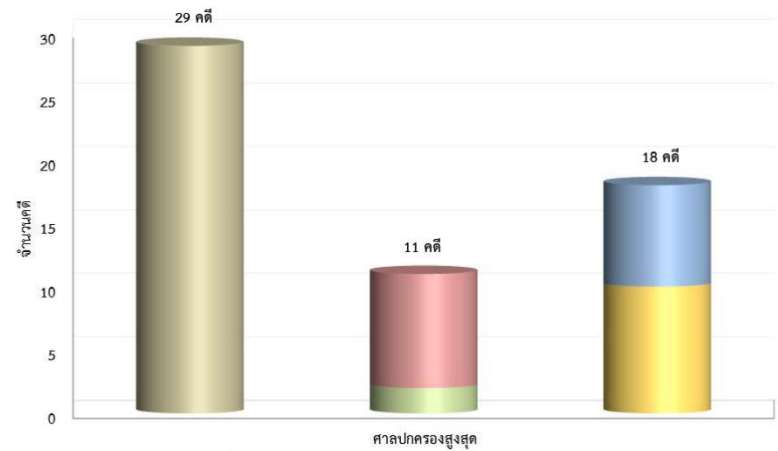
ผลของคดีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ (ศาลฎีกา)

- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลยอมรับและบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลฎีกาไม่บังคับ
- คดีอนุญาตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาท

ผลของคดีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ (ศาลปกครองสูงสุด)

- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลยอมรับและบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลปฏิเสธไม่บังคับ
- คดีอนุญาตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาท

ทำไมจึงควรเลือกใช้บริการ THAC

ข้อบังคับของ THAC มีมาตรฐาน
สากล ถัดเทียมนานาชาติ

THAC ดำเนินงานด้วยเจ้าหน้าที่
ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
การระงับข้อพิพาททางเลือก

คำชี้ขาด (award) จากกระบวนการ
อนุญาโตตุลาการของ THAC จะต้อง
ผ่านการเห็นชอบโดยนายทะเบียน ทำให้
คำชี้ขาดมีมาตรฐาน และคุณภาพที่ดี

มีบัญชีอนุญาโตตุลาการ และ
ผู้ประนอมข้อพิพาท จากหลากหลายอาชีพ หลากหลายภาษา
ครอบคลุมทุกกิจกรรมธุรกิจ

สถานที่ได้รับการออกแบบ และตกแต่งเพื่อ
รองรับการใช้งาน กระบวนการระงับข้อ-
พิพาททางเลือกด้านการอนุญาโตตุลาการ
และการประนอมข้อพิพาท ทำให้ผู้ที่เข้ามา
ใช้บริการสามารถดำเนินกระบวนการระงับข้อ
พิพาทได้ในสถานที่เดียว

ประเทศไทยเป็นภาคีกับ New York
Convention ทำให้ Award จาก THAC
สามารถบังคับใช้ได้ 154 ประเทศทั่วโลก

สะดวก รวดเร็ว
รักษาความลับ
และความสัมพันธ์

ทำไมเราต้องดึงดูดให้คนมาใช้

- ต้องการรายได้ทางตรง
- ต้องการรายได้ทางอ้อม
- ต้องการภาพลักษณ์เพื่อดึงดูดการค้าและการลงทุน

THAC's Services

Arbitration Rules

Mediation Rules

ODR Rules

THAC Arbitration Rules

Procedural flexibility

Cost effective

Speed

Embrace the kompetenz - kompetenz principle

Expedited procedure is available

THAC Mediation Rules

- Cost effective
- Multilingual mediators
- Settlement Agreements could be enforced as Arbitral Award

THAC ODR Rules

Transparency

Cost effective

Flexibility

Speed and Convenience

THAC's Facilities

MODERN FACILITIES

From the moment you step in, THAC's modern ambience will put the parties at ease. With the renowned Thai friendly service complete with essential facilities for administering both Arbitration and Mediation cases, THAC aims to provide user-friendly services.

COMPLETE SERVICES

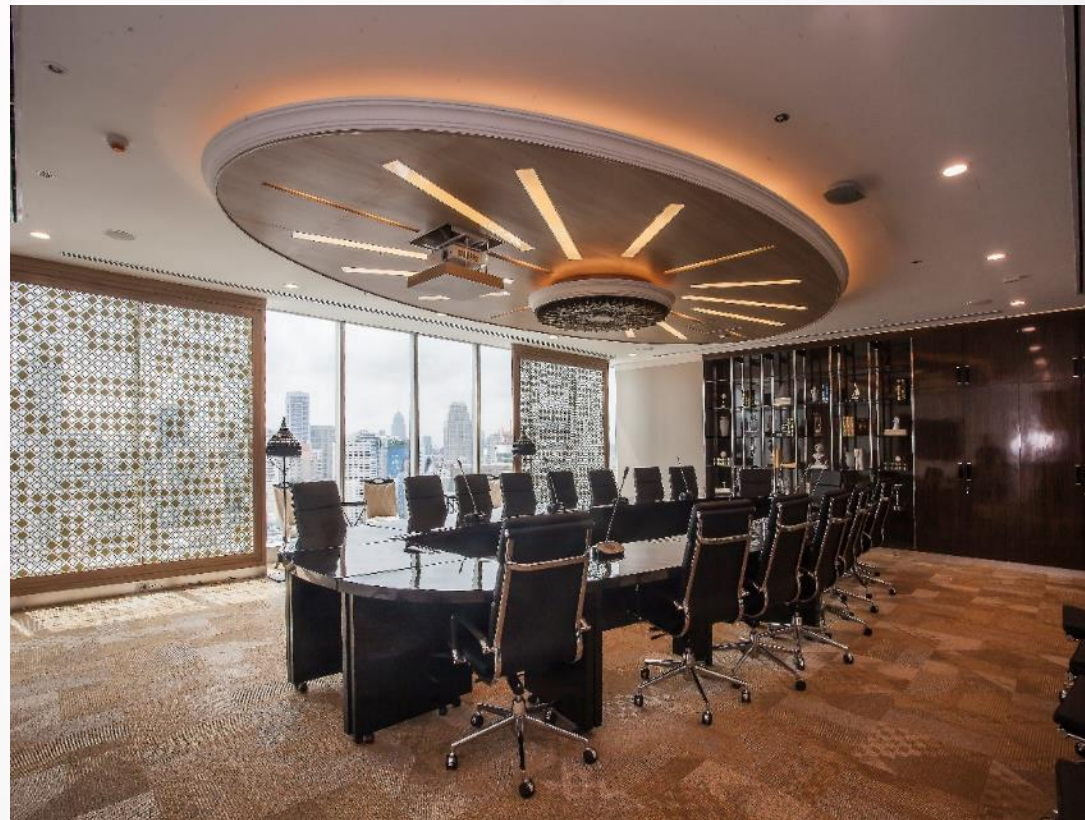
Video conferencing available in all rooms

Seminar Room (seats 70 persons)

Spacious conference rooms for larger proceedings

CONVENIENT LOCATION

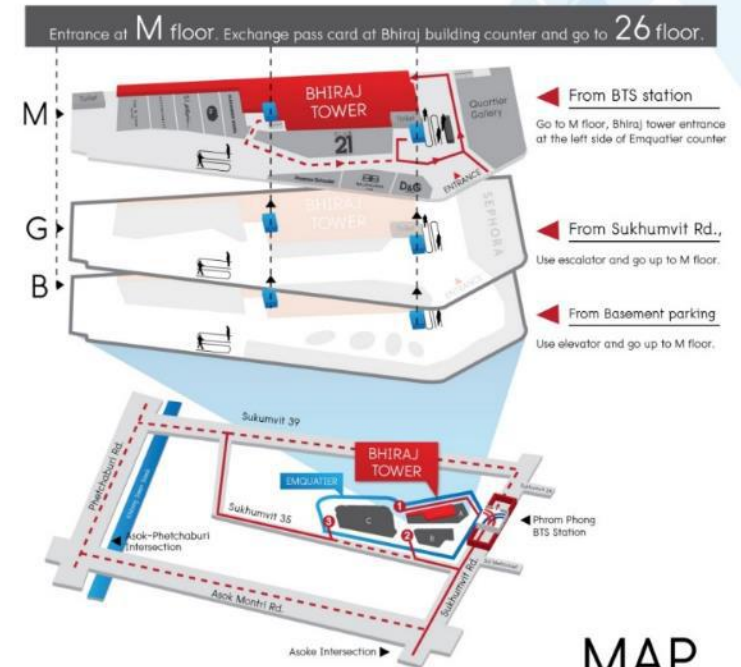
Situated in Bangkok most prestigious CBD District and premium Shopping Center Emquartier, easily accessible by Sky Train.

When the going gets rough, the tough goes shopping

Thailand Arbitration Center (THAC)
689 Bhiraaj Tower Sukhumvit Rd., Khlong Tan Nuea,
Vadhana Bangkok 10110
Tel: +66 (0) 2018 1615
Fax: +66 (0) 2018 1632
Website: www.thac.or.th

EMQUARTIER

- THE EMQUARTIER (consist of three building)
- A: THE HELIX QUARTIER
- B: THE GLASS QUARTIER
- C: THE WATERFALL QUARTIER
- BHIRAJ TOWER
(Bhiraaj Tower located in B building)

PARKING

- From Sukhumvit road.
- From Sol Sukhumvit 35 by automatic car parking elevators.
- From Sol Sukhumvit 39 by shortcut to Sukhumvit 35

THAC Partners

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

(On Process)

(On Process)

THAC's Partners

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

แนวคิดทั่วไปว่าด้วย
การระงับข้อพิพาททางเลือก
**Alternative Dispute
Resolution : ADR**

Dispute Resolution: ขอบเขต

การระงับข้อพิพาทในคดีอาญา

1. ไม่ใช่การระงับข้อพิพาท เมื่อพูดถึงความหมายในเชิงนี้ เพราะความหมายของการระงับข้อพิพาทนี้ หมายถึงวิธีการยุติข้อพิพาทหรือทำให้ข้อพิพาทนั้นสิ้นสุดลง
2. คดีอาญาไม่ใช่ข้อพิพาทในลักษณะ **Dispute** แต่เป็นกระบวนการว่าด้วย **Law Enforcement**
3. การยุติการดำเนินคดี
 - สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา **39**
 - ม. **39(2)** ความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย

การระงับข้อพิพาทในคดีอาญา

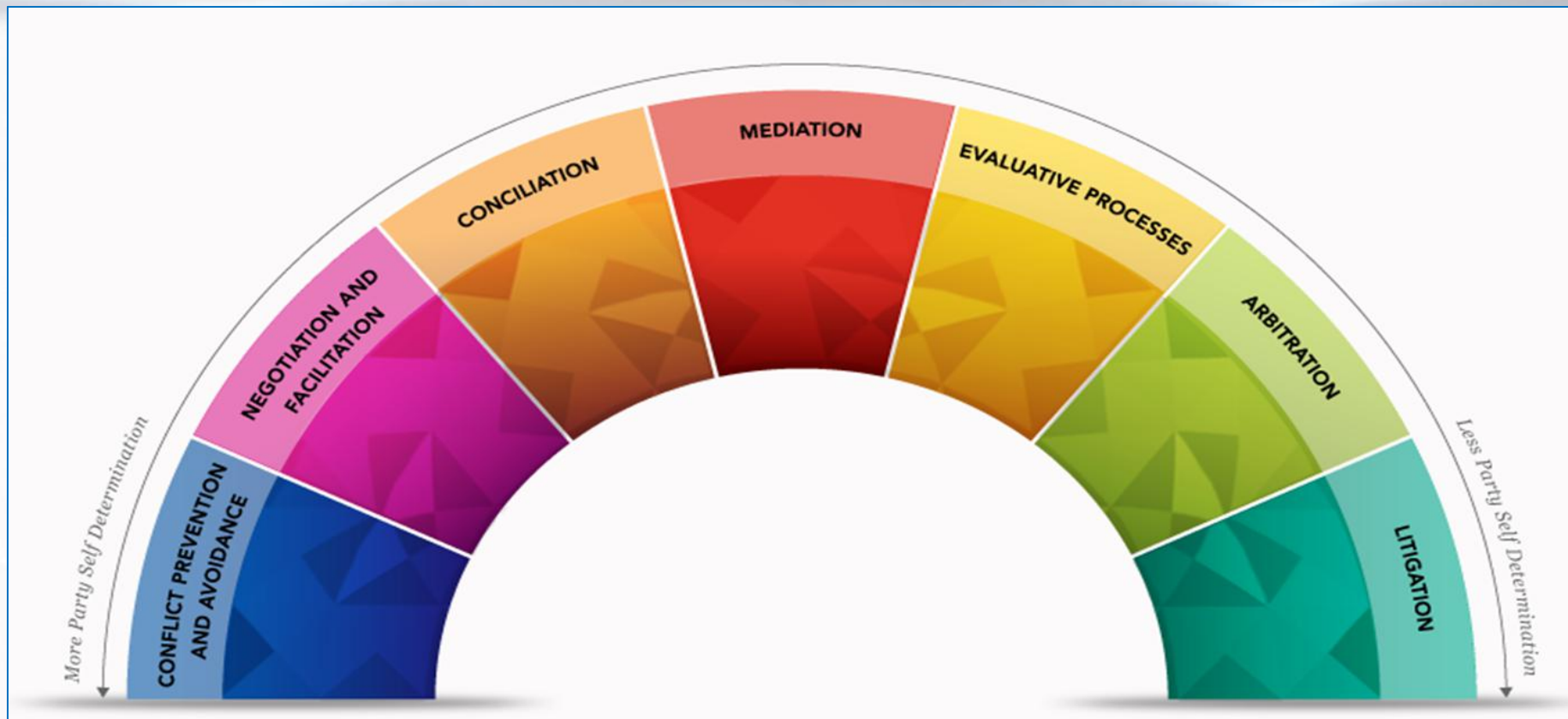
4. การไกล่เกลี่ยในคดีอาญา

- ไม่ใช่การไกล่เกลี่ยให้เกิดการระงับข้อพิพาทโดยเนื้อแท้
- กฎหมายอาจกำหนดให้คดีอาญาเล็กน้อย หรือไม่สามารถดำเนินคดีได้ เมื่อผ่านกระบวนการเช่นว่านี้
- เป็นส่วนหนึ่งของแนวความคิดว่าด้วย **Restorative Justice**

การระงับข้อพิพาทในคดีแพ่งและพาณิชย์

1. การฟ้องคดี (Litigation)
2. การอนุญาโตตุลาการ (Arbitration)
3. การประนอมข้อพิพาทหรือการไกล่เกลี่ย (Mediation/Conciliation)
4. การเจรจาต่อรอง (Negotiation)

รูปแบบของการระงับข้อพิพาททางเลือก

หากเทียบวิธีการ ADR โดยเริ่มตั้งแต่การเจรจาต่อรอง ไปจนถึงการฟ้องศาลนั้น ค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมากขึ้น และมีความเป็นทางการมากยิ่งขึ้น

Litigation Arbitration Mediation Negotiation

More rule-oriented
Decisions imposed
by a third party
Past decisions
guide new decisions
Higher cost
Slower
Win-lose outcomes
More adversarial
More formal process
Public
Jurisdiction important

Less rule-oriented
Voluntary agreements
Outcomes based on needs
and interests of parties
Lower cost
Faster
More flexibility in outcomes
Less adversarial
Less formal process
Private
Jurisdiction less
important

แนวคิดทั่วไปว่าด้วยการระงับข้อพิพาททางเลือก

การระงับข้อพิพาทหลัก : การฟ้องคดี (Litigation)

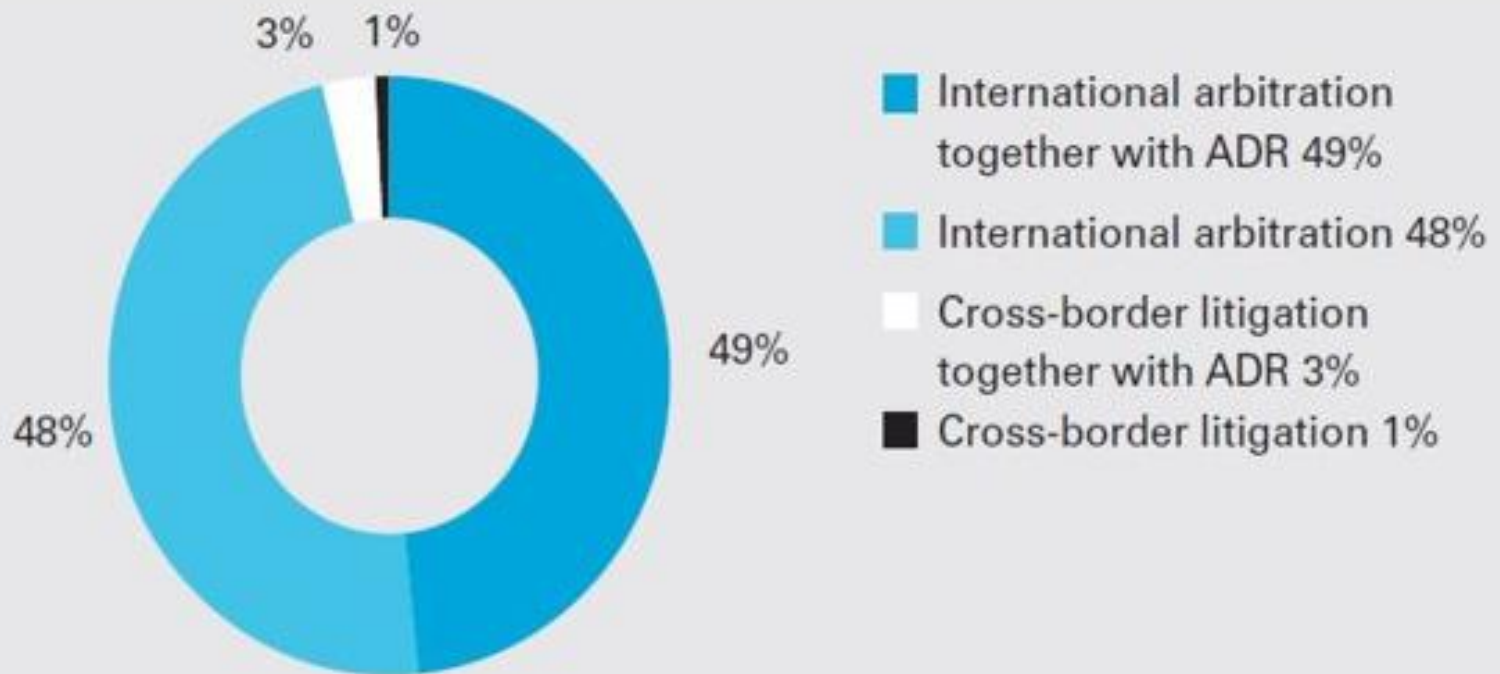
- เป็นระบบการระงับข้อพิพาทเชิงบังคับ
- มีความเป็นทางการสูง
- มีความยืดหยุ่นบ้างแต่ไม่มากนัก
- มีระบบบังคับการที่ชัดเจน

In reality, fewer than 5 **percent** of all lawsuits filed go to trial; the other 95 **percent** are settled or otherwise concluded before trial

Encyclopedia.com

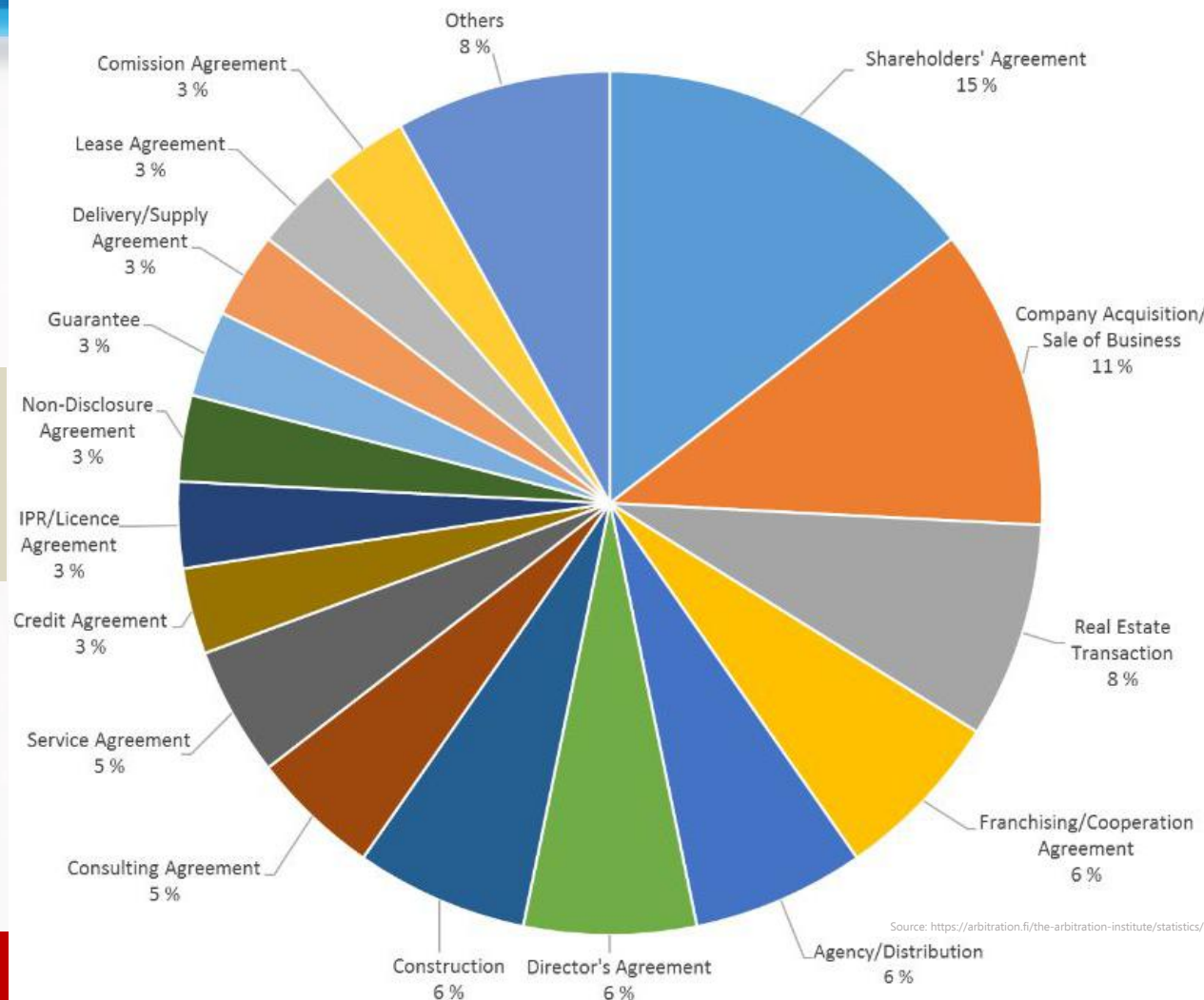
ความสำคัญของการระงับข้อพิพาททางเลือก

การระงับข้อพิพาทการค้าระหว่างประเทศ

Source: 2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration

ประเภทข้อพิพาทที่ มีการใช้ อนุญาโตตุลาการ

รูปแบบการระงับข้อพิพาท (1/2)

การระงับข้อพิพาททางเลือก

- การเจรจาต่อรอง : Negotiation
- การประนอมข้อพิพาท / การไกล่เกลี่ย : Mediation/Conciliation
- การอนุญาโตตุลาการ : Arbitration

รูปแบบการระงับข้อพิพาท (2/2)

	Negotiation	Mediation	Litigation	Arbitration
Parties decide outcome	Yes	Yes	No	No
Costs	Low	Low	High	High
Formality	Informal	Informal	Formal	Formal
Confidentiality	Limited	Absolute	None	Private
Duration	Days	Days	Years	Months
Risk to relationships	Low	Low	High	High
Focus	Past, present & future	Past, present & future	Past	Past
Success	win-win/ win-lose	win-win	win-lose	win-lose

หัวข้อการบรรยาย : อนุญาโตตุลาการ

1. นิยามการอนุญาโตตุลาการ
2. ประเภทของการอนุญาโตตุลาการ
3. กระบวนการอนุญาโตตุลาการ
4. ข้อดีและข้อจำกัดของการอนุญาโตตุลาการ
5. ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

อนุญาโตตุลาการ คืออะไร

- บุคคลผู้ได้รับการตั้งขึ้นด้วยความยินยอมของกลุ่มความเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดี
- กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกประเภทหนึ่ง
 - การระงับข้อพิพาทที่คู่ความสมัครใจ
 - ตั้งบุคคลที่สามคนหนึ่งหรือหลายคน
 - เพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท
 - คู่ความยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาดเช่นนั้น
- ระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นแล้วหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต

อนุญาโตตุลาการใช้ระบับข้อพิพาทใดได้บ้าง

- Commercial Arbitration
 - เอกชนต่อเอกชน
 - รัฐต่อรัฐ
 - หลัก **arbitrability**
 - กฎหมายที่ใช้บังคับแก่สัญญาและกฎหมายที่ใช้บังคับในอนุญาโตตุลาการ
- Investor-state Arbitration
- State to State Arbitration

กระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างผู้ลงทุนกับรัฐ

➤ กลไกภายใต้ความตกลงระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน *

❖ เช่น ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaty : BIT) หรือ ความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

❖ มีข้อกำหนดแก่นักลงทุนต่างชาติในการระงับข้อพิพาท ได้แก่

(1) กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolutions) ซึ่งเป็นการระงับข้อพิพาทนอกศาลโดยอาจใช้วิธีการเจรจาและการหารือ การไกล่เกลี่ย และการประนีประนอมข้อพิพาท และ

(2) กระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (International Arbitration) ภายใต้องค์กรและกฎระเบียบและวิธีดำเนินการที่กำหนดในความตกลงฯ

* ที่มา : ปรับปรุงจาก, กรมเจรจาการค้า, สรุปการประชุมและสัมมนาเรื่องการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน,

<http://www.thaifta.com/thaifta/Home/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%87/tabid/62/ctl/Details/mid/433/ItemID/8177/Default.aspx>

BIT คืออะไร?

- Bilateral Investment Treaty เป็นสนธิสัญญาที่รัฐสองประเทศตกลงกันให้ความคุ้มครองแก่นักลงทุนที่ได้ลงทุนภายใต้ขอบเขตแห่งสนธิสัญญานั้น
- กรอบของการคุ้มครอง
 1. การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (**National Treatment**)
 2. การปฏิบัติด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน (**Fair and Equitable treatment**)
 3. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการเวนคืนและการชดเชย (**Expropriation & Compensation**)

4. สิทธิที่จะได้รับการชดเชยจากเหตุรุนแรงในประเทศที่ลงทุน
(Compensation for Damage or Losses)
5. สิทธิการโอนผลกำไรอย่างเสรี (Free Transfers of Investments and Returns)
6. สิทธิในการรับช่วงสิทธิ (Subrogation)
7. สิทธิในการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ โดยไม่ใช้ศาลท้องถิ่น
(Settlement of Disputes)
 - ทำไปแล้วกว่า 35 ประเทศ

ประเภทของการอนุญาโตตุลาการ (1/3)

1. การอนุญาโตตุลาการเฉพาะกิจ (ad hoc arbitration)
2. การอนุญาโตตุลาการโดยสถาบัน (institutional arbitration)

ประเภทของการอนุญาโตตุลาการ (2/3)

การอนุญาโตตุลาการเฉพาะกิจ (ad hoc arbitration)

- เกิดขึ้นในกรณีที่คู่พิพาทเลือกที่จะดำเนินการอนุญาโตตุลาการกันเอง
- อาจใช้หรือไม่ใช้บริการของสถาบันใดก็ได้
- อาจใช้กฎระเบียบของสถาบันใด หรืออาจตกลงจัดทำระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับกระบวนการอนุญาโตตุลาการกันเองด้วย

ประเภทของการอนุญาโตตุลาการ (3/3)

การอนุญาโตตุลาการโดยสถาบัน (institutional arbitration)

- เกิดขึ้นในกรณีที่มีการดำเนินการและบริหารจัดการกระบวนการอนุญาโตตุลาการทำโดยสถาบันอนุญาโตตุลาการ
- คู่สัญญาจะต้องตกลงระบุสถาบันที่จะดำเนินการและบริหารจัดการกระบวนการอนุญาโตตุลาการไว้ในข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการ
- แต่ละสถาบันมีข้อบังคับและระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่แตกต่างกันออกไป เช่น ที เอช เอ ซี สถาบันอนุญาโตตุลาการ ก็มีข้อบังคับสถาบันอนุญาโตตุลาการว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2558 เป็นต้น (ดาวน์โหลดได้ที่ <http://thac.or.th/>)

การเลือกสถานที่ระงับข้อพิพาททางเลือกในประเทศไทย

Choice of Forum : Local ADR Institutions in Thailand

- สถาบันอนุญาโตตุลาการ THAC
- สถาบันอนุญาโตตุลาการ (เดิมสำนักกระงับข้อพิพาท) สำนักงานศาลยุติธรรม
- สำนักงานสภาอนุญาโตตุลาการ หอการค้าไทย
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
- สำนักงานป้องกันและระงับข้อพิพาทด้านทรัพย์สินทางปัญญา (กรมทรัพย์สินทางปัญญา)
- อนุญาโตตุลาการ สมาคมประกันวินาศภัย

กระบวนการอนุญาโตตุลาการ

- ((1))สัญญาอนุญาโตตุลาการ
- ((2))กระบวนการอนุญาโตตุลาการ
- ((3))การใช้อนุญาโตตุลาการในสัญญาภาคีรัฐกับเอกชน

แนวความคิดทั่วไป

1. กระบวนการอนุญาโตตุลาการขึ้นอยู่กับความตกลงของคู่กรณีเป็นสำคัญ (Party Autonomy) ดังนั้น กฎหมายจะเข้ามาทำหน้าที่ เมื่อปรากฏว่าคู่กรณีไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น
2. พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลหรือแนวคิดจาก UNCITRAL Model Law
3. ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดีอนุญาโตตุลาการ คือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
 - ศาลที่มีการพิจารณาคดีอนุญาโตตุลาการในเขตศาล
 - ศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดมีภูมิลำเนาในเขตศาล
 - ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการนั้น

สัญญาอนุญาโตตุลาการ (ม. 11)

➤ โดยชัดแจ้ง

- คู่พิพาทสามารถทำสัญญาระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการอนุญาโตตุลาการไม่ว่าก่อน หรือ หลังการเกิดขึ้นของข้อพิพาท โดยต้องเป็นลายลักษณ์อักษร ลงนามทั้ง 2 ฝ่าย และจะระบุเป็นข้อสัญญาลงในสัญญาหลักหรือแยกออกก็ได้
- มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของคู่สัญญา

สัญญาอนุญาโตตุลาการ

➤ โดยปริยาย

- มีข้อสัญญาในเอกสารโต้ตอบ และมีการลงลายมือชื่อในเอกสารนั้น
- มีการกล่าวอ้างถึงข้อสัญญา และไม่มีการปฏิเสธจากคู่สัญญาอีกฝ่าย
- ในสัญญาที่มีหลักฐานเป็นหนังสือที่ได้กล่าวถึงในเอกสารใดที่มีวิธีการ
ระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ
- หลัก Separability: สัญญาอาจรวมอยู่หรือแยกออกจากกันก็ได้ แต่ผลแห่งสัญญานั้น
ย่อมแยกต่างหากจากกัน

สัญญาอนุญาตตุลาการ

ตัวอย่างข้อสัญญาให้ใช้อนุญาตตุลาการ

“ข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือข้อเรียกร้องใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากหรือเกี่ยวข้องกับสัญญาฉบับนี้รวมทั้งข้อพิพาทเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามสัญญา การเลิกสัญญา หรือความสมบูรณ์ของสัญญานี้ให้ได้รับการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นที่สุดท้ายโดยการอนุญาตตุลาการตามข้อบังคับสถาบันอนุญาตตุลาการว่าด้วยอนุญาตตุลาการ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการเสนอข้อพิพาทเพื่อการอนุญาตตุลาการ โดยให้อยู่ภายใต้การจัดการของสถาบันอนุญาตตุลาการ”

กระบวนการอนุญาโตตุลาการ

- จำนวนอนุญาโตตุลาการ (ม.17)
- การตั้งอนุญาโตตุลาการ (ม.18)
 - หนึ่งคน
 - หลายคน
- คุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการ (ม.19)
- วิธีพิจารณา (ม.25): ต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมและเปิดโอกาสให้นำสืบพยานหลักฐานตามที่เห็นสมควร

สัญญาภาครัฐกับกระบวนการอนุญาโตตุลาการ

➤ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545

“ มาตรา 15 ในสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนไม่ว่าเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ก็ตาม คู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ และให้สัญญาอนุญาโตตุลาการดังกล่าวมีผลผูกพันคู่สัญญา ”

สัญญาภาครัฐกับการอนุญาโตตุลาการ

- เดิมภาครัฐไม่มีการกำหนดในเรื่องนี้ไว้ และยังคงปรากฏมีตัวอย่างสัญญาในระเบียบฯ พัสดฯ จึงมีการนำอนุญาโตตุลาการไปใช้อย่างแพร่หลาย
- ต่อมา รัฐบาลเริ่มจำกัดการนำอนุญาโตตุลาการมาใช้ โดยมติ ครม. เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2552 กำหนดให้หน่วยงานถ้าประสงค์จะใช้สัญญาอนุญาโตตุลาการต้องเสนอต่อ ครม. เพื่อยกเว้นเป็นรายครั้งไป

สัญญาภาครัฐกับการอนุญาตตุลาการ

เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่ ที เอช เอ ซี และกระทรวงยุติธรรม ผลักดันเสนอให้ปรับปรุงมติกรม. เปิดทางให้ใช้อุญาตตุลาการในสัญญา ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนได้เกือบทุกประเภท

คณะรัฐมนตรีต้องอนุมัติเฉพาะการใช้อุญาตตุลาการในสัญญาดังต่อไปนี้

1. สัญญาตามโครงการ ที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 (มูลค่าตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาท หรือ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง)
2. สัญญาสัมปทาน

แต่หากมีปัญหา มีความจำเป็น มีข้อเรียกร้องของกลุ่มสัญญาที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เสนอต่อกรมพิจารณาอนุมัติเพื่อใช้อุญาตตุลาการต่อสัญญาเหล่านั้นได้เป็นรายๆไป

กระบวนการอนุญาตตุลาการ (6/7)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
The Secretariat of the Cabinet

9 พฤษภาคม 2559

[English Site](#)

รายการ

- หน้าแรก
- เทคนิคการสืบค้นมติคณะรัฐมนตรีพร้อมตัวอย่าง
- ข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี (ข้อมูล 501 - ปัจจุบัน)
- สถิติเข้าเยี่ยมชม
- สถิติเข้าเยี่ยมชม ราย
- การติดตั้งโปรแกรม

ค้นหาข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี (ข้อมูลปี 2501 - ปัจจุบัน)

กรุณาป้อนคำค้นหา : คำแนะนำ

วัน/เดือน/ปี ที่มติดี : 14 / 07 / 2558 ถึงวันที่ : / /

เลขที่หนังสือ/ปี : / เช่น นร 0506/ร164 ปี 2553 โทรศัพท์ 164/2553

ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง : **กระทรวงยุติธรรม**

:

ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง ยช วันทิมมติ 14/07/2558

เรื่อง ขอแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 28 กรกฎาคม 2552 (เรื่อง การทำสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน)

ต้องการเอกสารเพิ่มเติมกรุณาดาวน์โหลดบริการข้อมูลข่าวสาร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพิ่มเติม ทำเนียบรัฐบาล คู่มือ กทท. ใ

สรุปประเด็นข้อเสนอมติและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ

คณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ โดยให้แก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒ (เรื่อง การทำสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน) ในส่วนของข้อ ๑ จากเดิม "สัญญาทุกประเภทที่หน่วยงานของรัฐทำกับเอกชนในไทยหรือต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ ไม่ควรเขียนผูกมัดในสัญญาให้อนุญาตให้เอกชนเป็นผู้ชี้ขาด แต่หากมีปัญหาหรือความจำเป็น หรือเป็นข้อเรียกร้องของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป" เป็น "สัญญาที่หน่วยงานของรัฐทำกับเอกชนในไทยหรือต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ ถ้าเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(๑) สัญญาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖

(๒) สัญญาสัมปทานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ให้สัมปทาน

หน่วยงานของรัฐไม่ควรเขียนผูกมัดในสัญญาให้อนุญาตให้เอกชนเป็นผู้ชี้ขาด แต่หากมีปัญหาหรือความจำเป็น หรือเป็นข้อเรียกร้องของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป"

๒. สำหรับสัญญาใดที่ส่วนราชการต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และสัญญามีข้อระบุให้ให้อนุญาตให้เอกชนโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ สัญญานั้นยังคงต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วย

สัญญาจ้างทั่วไป ของกรมบัญชีกลาง

ตัวอย่าง

*ข้อ 21. กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการ (ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน)

2 1 . 1 ในกรณีที่มี ข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติสัญญานี้ และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาด

2 1 . 2 เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเห็นพ้องกันให้อนุญาโตตุลาการคนเดียว เป็นผู้ชี้ขาดการระงับข้อพิพาท ให้กระทำโดยอนุญาโตตุลาการ 2 คน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะทำหนังสือ แสดงเจตนาจะให้อนุญาโตตุลาการ ระงับข้อพิพาทและระบุชื่ออนุญาโตตุลาการคนที่ตนแต่งตั้งส่งไปยังคู่สัญญา อีกฝ่ายหนึ่งจากนั้น ภายในระยะเวลา 30 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งดังกล่าว คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สอง ถ้าอนุญาโตตุลาการทั้งสองคน ดังกล่าวไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้น ได้ให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนร่วมกันแต่งตั้ง อนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาด ภายในกำหนดเวลา 3 0 วัน นับจากวันที่ไม่สามารถตกลงกัน ผู้ชี้ขาดดังกล่าว จะพิจารณาระงับข้อพิพาทต่อไป กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ให้ถือตามข้อบังคับอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการ อนุญาโตตุลาการกระทรวงยุติธรรม โดยอนุโลม หรือตามข้อบังคับอื่นที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ และให้กระทำในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ เป็นภาษาในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

สัญญาจ้างทั่วไป ของกรมบัญชีกลาง (ต่อ)

2 1 . 3 ในกรณีที่คู่สัญญา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนหรือในกรณีที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองคน ไม่สามารถตกลงกันแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้ คู่สัญญา แต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิร้อง ขอต่อศาลแพ่งเพื่อแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้แล้วแต่กรณี

2 1 . 4 คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หรือของอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดแล้วแต่กรณี ให้ถือเป็นเด็ดขาดและถึงที่สุดผูกพันคู่สัญญา

2 1 . 5 คู่สัญญา แต่ละฝ่ายเป็น ผู้รับภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนและออกค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาฝ่ายละครั้ง ในกรณีที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนเดียว หรือ มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาด ให้อนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาด เป็นผู้กำหนดภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดคนเดียว แล้วแต่กรณี

ข้อสังเกต

1. การตั้งอนุญาโตตุลาการ 2 คน
2. อนุญาโตตุลาการ 2 คน เป็นผู้ประนีประนอมก่อน
3. หากการประนอมไม่สำเร็จให้ตั้งอนุญาโตตุลาการหนึ่งคน เป็นผู้ชี้ขาด
4. การกำหนดสถาบันในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ
5. ภาษาให้ตกลงกันใหม่

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

- (1) รูปแบบและผลของคำชี้ขาด
- (2) การเพิกถอนคำชี้ขาด
- (3) การบังคับตามคำชี้ขาด

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (1/8)

((1))รูปแบบและผลของคำชี้ขาด

- หลังจากที่อนุญาโตตุลาการพิจารณาข้อพิพาทและพยานหลักฐานของคู่พิพาทและพยานหลักฐานที่อนุญาโตตุลาการอาจดำเนินการให้มีขึ้นเองเรียบร้อยแล้ว
- คณะอนุญาโตตุลาการจะทำการตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทซึ่งเรียกว่า **“คำชี้ขาด” (Arbitral Award)** โดยทำเป็นหนังสือระบุข้อความให้คู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด กระทำการ ไม่กระทำการ เช่น ชำระหนี้ เช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล *
- คำชี้ขาดไม่ใช่คำพิพากษา เนื้อแท้คือสัญญาชนิดหนึ่ง การปฏิบัติตามจึงเป็นเรื่องของ คู่สัญญา

* ปรับปรุงจาก : เสาวนีย์ อัสวโรจน์, คำอธิบายวิชากฎหมายว่าด้วยวิธีการระงับข้อพิพาททางธุรกิจโดยการอนุญาโตตุลาการ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554)

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (2/8)

➤ คู่พิพาทต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาด เนื่องจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการมีผลเป็นที่สุด และผูกพันคู่กรณีให้ต้องปฏิบัติตาม

อย่างไรก็ตามคู่พิพาทฝ่ายที่ไม่พอใจคำชี้ขาด อาจดำเนินการได้ใน 2 ประการ คือ

- ขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาด หรือ
- ไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาด โดยขอให้คู่พิพาทฝ่ายที่ชนะ ยื่นคำร้องขอบังคับตามคำชี้ขาดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ แล้วจึงต่อสู้คดีว่าคำชี้ขาดมีความบกพร่องและตนไม่ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ *

* ปรับปรุงจาก : เสาวนีย์ อัสวโรจน์, คำอธิบายวิชากฎหมายว่าด้วยวิธีการระงับข้อพิพาททางธุรกิจโดยการอนุญาโตตุลาการ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554)

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (3/8)

(2) การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ *

กรณีคู่พิพาทฝ่ายที่ไม่พอใจคำชี้ขาดอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายใน 90 วัน เพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดได้

ทั้งนี้มูลเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดถูกเพิกถอนนั้น แบ่งได้ใน 2 ประการคือ

- (1) เหตุที่คู่พิพาทต้องยกขึ้นต่อสู้ในศาลด้วยตนเอง
- (2) เหตุที่ศาลสามารถยกขึ้นได้เอง

* ปรับปรุงจาก : เสาวนีย์ อัสวโรจน์, คำอธิบายวิชากฎหมายว่าด้วยวิธีการระงับข้อพิพาททางธุรกิจโดยการอนุญาโตตุลาการ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554)

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (มาตรา 40)

(2) การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

มูลเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดถูกเพิกถอนนั้น แบ่งได้ใน 2 ประการคือ

1. เหตุที่คู่พิพาทต้องยกขึ้นต่อสู้ในศาลด้วยตนเอง

- ❖ คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดบกพร่องความสามารถ
- ❖ สัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ หรือตามกฎหมายแห่งประเทศที่ทำคำชี้ขาดนั้นในกรณีที่ไม่ได้มีข้อตกลงดังกล่าว
- ❖ ไม่มีการแจ้งให้คู่พิพาทฝ่ายที่ขอเพิกถอนรู้ล่วงหน้าถึงการตั้งอนุญาโตตุลาการหรือการพิจารณา หรือไม่สามารรถเข้าสู่คดีในชั้นอนุญาโตตุลาการได้เพราะเหตุอื่น
- ❖ ไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตฯ หรือเกินขอบเขต
- ❖ องค์ประกอบหรือกระบวนการพิจารณา ไม่เป็นไปตามที่ข้อบังคับ

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (5/8)

2. เหตุที่ศาลสามารถยกขึ้นได้เอง กล่าวคือ ศาลพบข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ด้วยตนเอง

- ❖ ข้อพิพาทนั้นไม่สามารถระงับได้โดยการอนุญาโตตุลาการ หรือ
- ❖ การยอมรับหรือบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (7/8)

หลักเกณฑ์การบังคับตามคำชี้ขาด ภายใต้ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545

- ไม่ว่าคำชี้ขาดจะเกิดขึ้นในประเทศใด หากประเทศเหล่านั้นเป็นภาคีของอนุสัญญานิวยอร์ก ศาลไทยสามารถบังคับตามคำชี้ขาดระหว่างประเทศนั้นได้
- ต้องยื่นขอบังคับตามคำชี้ขาดภายใน 3 ปี

“คู่พิพาทฝ่ายที่ประสงค์จะบังคับตามคำชี้ขาดต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนดเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ได้นำคำชี้ขาดถึงคู่พิพาท”
- ให้ศาลรีบทำการไต่สวนว่ามีการทำคำชี้ขาดกันจริงและถูกต้องหรือไม่
- ให้คู่พิพาทฝ่ายที่จะถูกบังคับมีโอกาสคัดค้านว่าคำชี้ขาดนั้นไม่ถูกต้องและตนมีสิทธิไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้น โดยเสนอพยานหลักฐานประกอบคำคัดค้าน
 - หากคำคัดค้านนั้นฟังไม่ขึ้น ศาลต้องพิพากษาบังคับตามคำชี้ขาด
 - หากคำคัดค้านฟังขึ้น ศาลต้องปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาด โดยการยกคำร้องขอบังคับตามคำชี้ขาด

ดังกล่าว

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ (8/8)

ข้อยกเว้นที่ศาลจะไม่บังคับตามคำชี้ขาด

ข้อยกเว้นอันเป็นเหตุที่ทำให้ศาลปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดนั้น แบ่งได้ใน 2 ประการ (เหมือนกรณีมูลเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดถูกเพิกถอน) คือ

- (1) เหตุที่คู่พิพาทต้องยกขึ้นต่อสู้ในศาลด้วยตนเอง
- (2) เหตุที่ศาลสามารถยกขึ้นได้เอง

การเลือกสถานที่ระงับข้อพิพาททางเลือกในประเทศไทย

Choice of Forum : Local ADR Institutions in Thailand

- สถาบันอนุญาโตตุลาการ
- สำนักระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม
- สำนักงานสภาอนุญาโตตุลาการ หอการค้าไทย
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
- สำนักงานป้องกันและระงับข้อพิพาทด้านทรัพย์สินทางปัญญา (กรมทรัพย์สินทางปัญญา)

ข้อดีและข้อจำกัดของการอนุญาโตตุลาการ (1/3)

ข้อดีของการอนุญาโตตุลาการ

- สามารถบังคับใช้ได้ทั่วโลก คำชี้ขาด สามารถนำไปบังคับได้ในเขตอำนาจศาลกว่า 160 ประเทศ ซึ่งเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและใช้บังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ. 1958 (อนุสัญญานิวยอร์ก)
- มีความเป็นกลาง การใช้กระบวนการอนุญาโตตุลาการช่วยให้คู่สัญญาระหว่างประเทศสามารถหลีกเลี่ยงการที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้เปรียบจากการฟ้องคดีในระบบศาลของตนเอง รวมทั้งหลีกเลี่ยงการที่จะต้องใช้กระบวนการศาลต่างประเทศที่ไม่เป็นที่คุ้นเคย

ข้อดีและข้อจำกัดของการอนุญาโตตุลาการ (2/3)

ข้อดีของการอนุญาโตตุลาการ (ต่อ)

- กระบวนการพิจารณาเป็นความลับ กระบวนการอนุญาโตตุลาการในเกือบทุกกรณี ดำเนินการเป็นความลับ
- มีผลเป็นที่สุด: คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะถูกพิจารณาเพื่อเพิกถอนได้ด้วยมูลเหตุที่จำกัด ดังนั้น การอนุญาโตตุลาการมีกระบวนการที่จบลงอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับการฟ้องร้องและอุทธรณ์ฎีกาในศาล
- คู่พิพาทมีอิสระในการเลือก คู่พิพาทยังสามารถเลือกสถานที่ ระเบียบกฎเกณฑ์ ภาษา อนุญาโตตุลาการ และจำนวนของอนุญาโตตุลาการ ในการอนุญาโตตุลาการ

ข้อดีและข้อจำกัดของการอนุญาโตตุลาการ (3/3)

ข้อจำกัดของการอนุญาโตตุลาการ

- **กระบวนการเกิดจากความยินยอม** การอนุญาโตตุลาการนั้นไม่มีสภาพบังคับต้องขึ้นกับความยินยอมของทั้งสองฝ่ายในการระงับข้อพิพาท ไม่สามารถที่จะบังคับให้คู่พิพาททำการอนุญาโตตุลาการได้
- **อำนาจในการบังคับ** การอนุญาโตตุลาการเป็นเรื่องของเอกชน จึงต้องมีศาลเพื่อดำเนินการในบางขั้นตอน เช่น การออกหมายเรียก การคุ้มครองชั่วคราว การเพิกถอนและการบังคับตามคำชี้ขาด

Overview of arbitration scene in Thailand

From 2010 to 2016

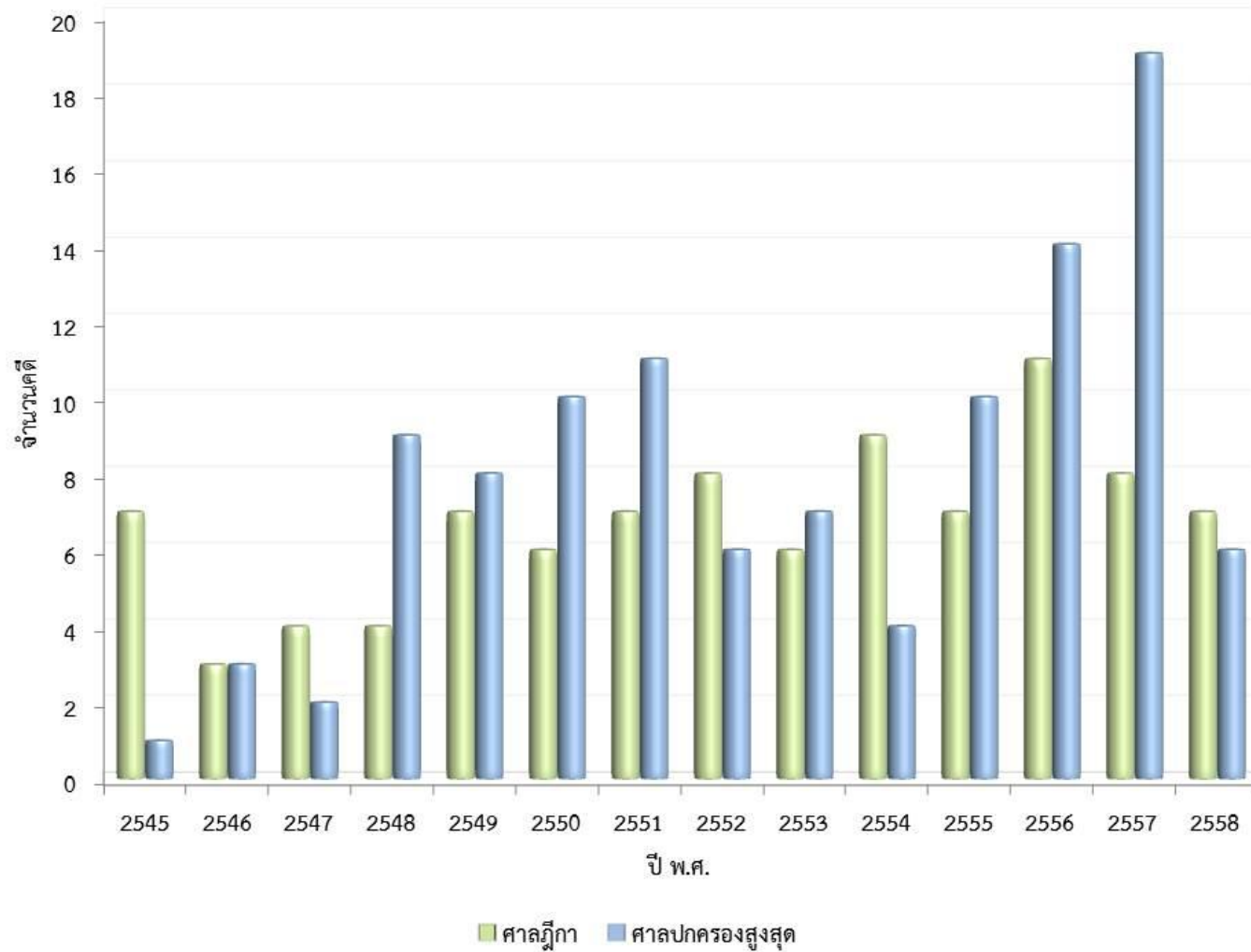
Total number of new
arbitration cases

900

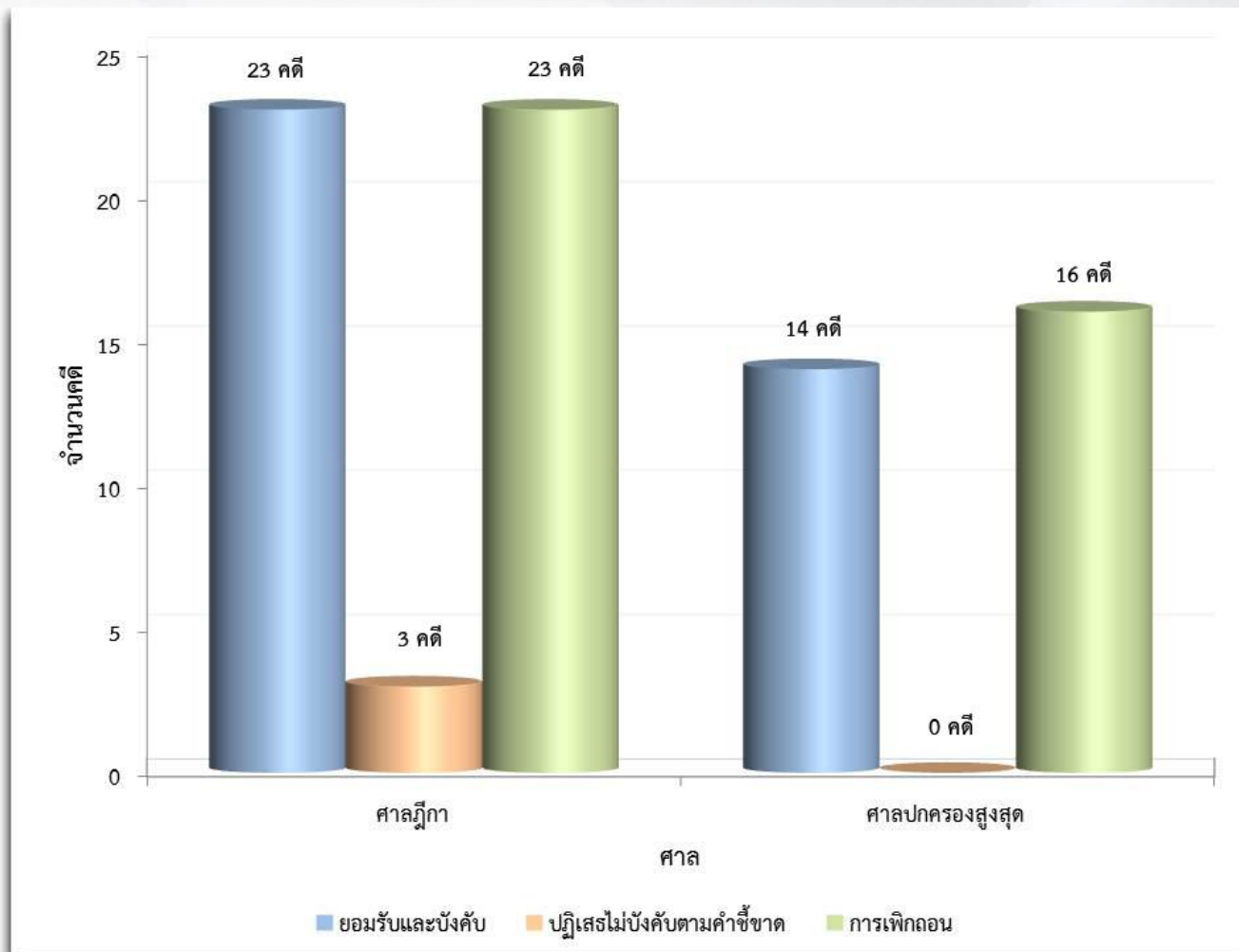
Total number of cases in the
insurance sector

10,276

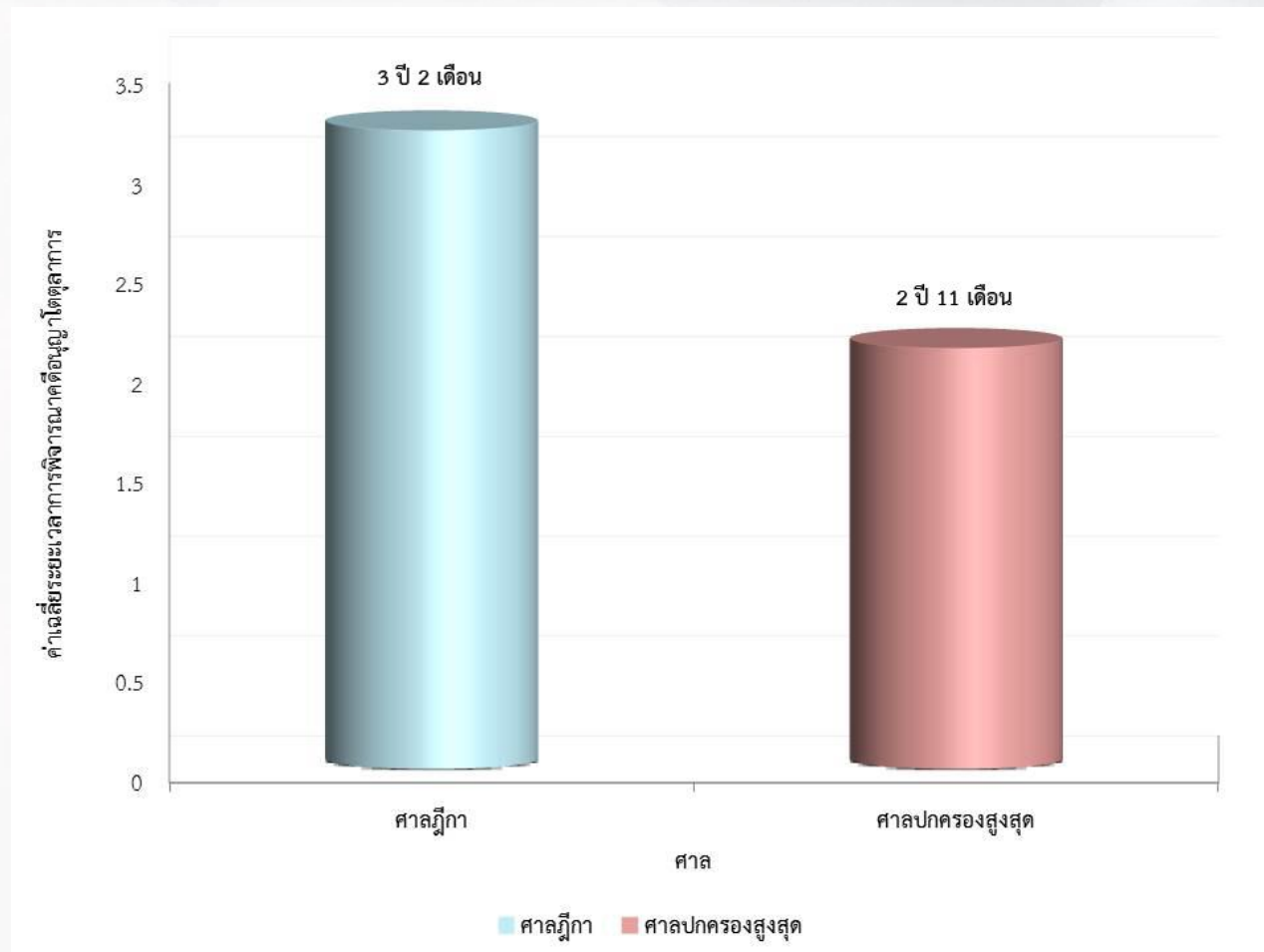
Arbitration cases in the supreme Court

Enforcement in the supreme courts (2003-2017)

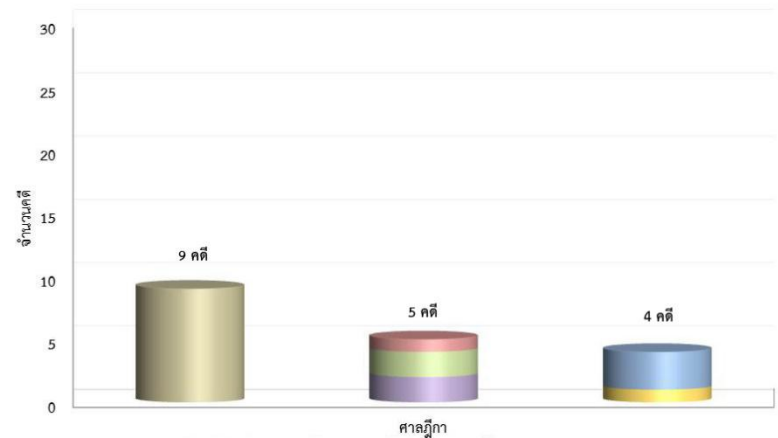

Duration

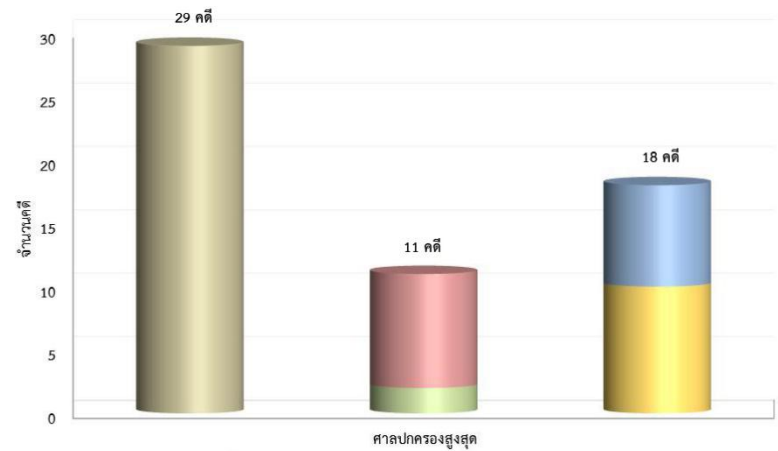
ผลของคดีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ (ศาลฎีกา)

- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลยอมรับและบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลฎีกาไม่บังคับ
- คดีอนุญาตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาท

ผลของคดีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ (ศาลปกครองสูงสุด)

- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะศาลยอมรับและบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอเพิกถอน
- คดีที่หน่วยงานของรัฐ เป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลยกคำร้องขอบังคับ
- คดีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายชนะคดี เพราะศาลปฏิเสธไม่บังคับ
- คดีอนุญาตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาท

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าไถ่ทางด่วนดอนเมืองโทลเวย์ (Walter Bau AG v Kingdom of Thailand)

1. สถานะของคู่พิพาท

ผู้เรียกร้อง - บริษัท วอลเตอร์ บาว จำกัด (Walter Bau) (บริษัทผู้รับเหมาจากเยอรมนี)

ผู้คัดค้าน - ราชอาณาจักรไทย

2. การพิจารณาคดีและสถานที่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

วอลเตอร์ บาว ฟ้องรัฐบาลไทยผ่านกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนต่างตอบแทนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พ.ศ.2545 (BIT) โดยอนุญาโตตุลาการตั้งอยู่ ณ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ แต่กระบวนการไต่สวนดำเนินการในฮ่องกง ซึ่งBIT ได้เปิดโอกาสให้ข้อพิพาทระหว่างเอกชนผู้ลงทุนกับรัฐผู้รับการลงทุน ระงับข้อพิพาททางการลงทุนได้โดยวิธีอนุญาโตตุลาการ

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่ทางด่วนดอนเมืองโทลเวย์ (Walter Bau AG v Kingdom of Thailand)

3. มูลเหตุแห่งข้อพิพาท

- การทำสัญญาสัมปทาน เมื่อวันที่ 9 มีค 2531 วอลเตอร์ บาว ร่วมกับ Delta Engineering Construction Co. Limited ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็น บริษัท ดอนเมือง โทลเวย์ จำกัด ได้รับสัมปทานจากรัฐบาลไทยให้ก่อสร้างดอนเมืองโทลเวย์
- นโยบายรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลง รัฐบาลไทยได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ อันอาจส่งผลกระทบต่อโครงการก่อสร้าง อาทิ นโยบายโครงการโฮปเวลล์ นโยบายก่อสร้างโครงการเลียบทางรถไฟ หรือโลคัล โรด รวมถึงนโยบายปรับลดค่าผ่านทางและไม่อนุมัติให้บริษัทดอนเมืองโทลล์เวย์ขึ้นค่าผ่านทาง

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่ทางด่วนดอนเมืองโทลเวย์ (Walter Bau AG v Kingdom of Thailand)

3. มูลเหตุแห่งข้อพิพาท (ต่อ)

- ข้อกล่าวอ้าง วอลเตอร์ บาว อ้างว่าการกระทำของรัฐบาลไทย ขัดกับข้อสัญญาที่ว่า ห้ามก่อสร้างโครงการที่แข่งขันกับ "โทลล์เวย์" ทำให้เกิดความเสียหาย เป็นการกระทำที่ขัดกับสัญญาที่ได้ทำไว้ ซึ่งการวอลเตอร์ บาว ได้รับการคุ้มครองภายใต้ ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนต่างตอบแทนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พ.ศ.2545

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่ทางด่วนดอนเมืองโทลเวย์ (Walter Bau AG v Kingdom of Thailand)

4. คำชี้ขาด

- อนุญาโตตุลาการได้มีคำชี้ขาดในวันที่ 1 กรกฎาคม 2552
- รัฐบาลไทยผิดพันธกรณีภายใต้ความตกลงBIT และต้องชำระค่าเสียหายจำนวน 29.21 ล้านยูโร พร้อมดอกเบี้ย คำนวณตามอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารในกลุ่มยูโร (6 month successive Euribor) ในอัตรา 2% ต่อปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม 2549 จนกว่าถึงวันชำระเงิน พร้อมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของฝ่ายวอลเตอร์ บาว จำนวน 1,806,560 ยูโร รวมทั้งดอกเบี้ยตามอัตราเดียวกับค่าชดเชยความเสียหาย*

* ที่มา : มติชนออนไลน์, เปิดแฟ้มคดี"วอลเตอร์ บาว"ยึดเยื่อ 5 รัฐบาลหนี้ 30 ล้านยูโร เยอรมัน
อายัดเครื่องบินไทย, http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1310648509

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าไถ่ทางด่วนดอนเมืองโทลเวย์ (Walter Bau AG v Kingdom of Thailand)

5. การดำเนินการภายหลังมีคำชี้ขาด

- นายเวอร์เนอร์ ชไนเดอร์ ผู้จัดการทรัพย์สินของวอลเตอร์ บาว ได้ยื่นคำร้องต่อศาลสหรัฐอเมริกา เพื่อบังคับตามคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการ โดยใช้สิทธิตามอนุสัญญานิวยอร์กฯ ซึ่งศาลดังกล่าวได้ ยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาด ดังนั้นหากรัฐบาลไทยไม่ชำระเงิน วอลเตอร์ บาว อาจขอให้ศาล บังคับเอา กับทรัพย์สินของรัฐบาลไทยที่อยู่ในเขตอำนาจศาลสหรัฐฯได้
- ผู้จัดการทรัพย์สินของวอลเตอร์ บาว ยื่นคำร้องต่อศาลเยอรมัน เพื่อขอให้มีการอายัด เครื่องบินโบอิง 737 ราชพาหนะส่วนพระองค์ฯ ที่จอดอยู่ที่สนามบินเมืองมิวนิก โดยอ้างเป็น ทรัพย์สินของราชการไทย
- จะเห็นได้ว่า หากรัฐบาลไทย ไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ คดีตามยึด ทรัพย์สินรัฐบาลไทย จึงอาจเกิดขึ้นในทุกประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญานิวยอร์ก

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่ทางด่วนดอนเมืองโทลเวย์ (Walter Bau AG v Kingdom of Thailand)

5. การดำเนินการภายหลังมีคำชี้ขาด (ต่อ)

จะเห็นได้ว่า หากรัฐบาลไทย ไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ คดีตามยึดทรัพย์สินรัฐบาลไทย จึงอาจเกิดขึ้นในทุกประเทศที่เป็นภาคีสัญญานิวยอร์ค ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 160 ประเทศทั่วโลก อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่ม ASEAN ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป เป็นต้น

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่คลองด่าน (โครงการบำบัดน้ำเสีย)

1. สถานะของคู่พิพาท

ผู้เรียกร้อง - บริษัทเอกชนจำนวน 6 แห่ง

ผู้คัดค้าน - กรมควบคุมมลพิษ

2. การพิจารณาคดีและสถานที่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ผู้เรียกร้องยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสำนักงานอนุญาโตตุลาการ สำนักงานระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่คลองด่าน (โครงการบำบัดน้ำเสีย)

3. มูลเหตุแห่งข้อพิพาท

- คณะกรรมการตรวจสอบภายใต้คำสั่งของรมต.กระทรวงทรัพยากรฯ ได้สรุปว่า ในการทำสัญญาก่อสร้างโครงการจัดการน้ำเสียและควบคุมมลพิษ เมื่อฝ่ายผู้รับจ้างแจ้งว่ามีผู้เชี่ยวชาญคือ บจก. นอร์ธเวสต์ วอเตอร์ อินเตอร์เนชันแนล เป็นคู่สัญญาในกิจการร่วมค้าและร่วม Operator อยู่ด้วย แต่ในข้อเท็จจริงพบว่าบริษัทดังกล่าวได้ถอนตัว จึงเป็นการสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งสัญญา และไม่ถูกต้องตามสัญญาจ้างในระบบ Turn Key จึงสั่งการให้กรมควบคุมมลพิษ (กรมฯ) งดดำเนินการเบิกจ่ายหรือการปฏิบัติใดๆ และเรียกร้องค่าเสียหาย
- ต่อมากรมฯ จึงได้มีหนังสือแจ้งความเป็นโมฆะของสัญญา โดยให้ยุติการก่อสร้าง แต่บริษัทที่เกี่ยวข้องยังคงดำเนินการก่อสร้างต่อไป และมีหนังสือทวงถามเงินค่าจ้างจากกรมฯ
- กรมฯ จึงได้มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและให้ชดใช้ค่าเสียหายเนื่องจากผิดสัญญา

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่คลองด่าน (โครงการบำบัดน้ำเสีย)

4. ประเด็นการต่อสู้และผลแห่งคดีในชั้นอนุญาโตตุลาการ

➤ บริษัทเอกชน ผู้เรียกร้องทั้ง 6 อ้างว่า ได้ดำเนินงานตามสัญญาโครงการไปประมาณร้อยละ 98 แต่ กรมฯ กลับเพิกเฉยไม่ยอมชำระเงินค่าางวดงานที่ 55 -58 ให้แก่ผู้ร้อง ผู้ร้องจึงมีหนังสือบอกเลิกสัญญาและขอให้ผู้คัดค้านชดใช้ค่าเสียหาย

➤ กรมฯ อ้างว่า กรมฯ ตกลงทำสัญญาฯ ไปโดย สำคัญผิดในตัวบุคคลและสำคัญผิดในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เนื่องจากบก.นอร์ทเวสต์ วอเตอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้ยกเลิกการเข้าร่วมกิจการร่วมค้าก่อนลงนามในสัญญาฯ และที่ดินที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการฯ บางส่วนออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย สัญญาฯ จึงตกเป็นโมฆะ แต่หากคณะอนุญาโตตุลาการ วินิจฉัยว่าสัญญาฯ ไม่ตกเป็นโมฆะ ก็ขอ เรียกค่าเสียหายกรณีผู้ร้องดำเนินการก่อสร้างงานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา หรือไม่ได้มาตรฐานและมีความชำรุดบกพร่อง

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่คลองด่าน (โครงการบำบัดน้ำเสีย)

4. ประเด็นการต่อสู้และผลแห่งคดีในชั้นอนุญาโตตุลาการ (ต่อ)

อนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้กรมฯชำระเงินตามข้อเรียกร้อง และคืนหนังสือคำประกันพร้อมค่าธรรมเนียม และยกข้อเรียกร้องแย้งของกรมฯ

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีค่าโง่คลองด่าน (โครงการบำบัดน้ำเสีย)

5. การดำเนินการภายหลังมีคำชี้ขาด

- กรมฯ ปฏิเสธการปฏิบัติตามคำชี้ขาด
- บริษัททั้ง 6 จึงฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ให้บังคับตามคำชี้ขาด
- ขณะเดียวกันกรมฯ ก็ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำชี้ขาด
- ศาลปกครองสูงสุด พิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดย ไม่มีเหตุให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ 50/2546 หมายเลขแดงที่ 2/2554

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

1. สถานะของคู่พิพาท

ผู้เรียกร้อง - สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ผู้คัดค้าน - บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)

2. การพิจารณาคดีและสถานที่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ผู้เรียกร้องยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่อสำนักงานอนุญาโตตุลาการ สำนักงานระงับข้อพิพาท
สำนักงานศาลยุติธรรม

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

3. มูลเหตุแห่งข้อพิพาท

บริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด (ต่อมาคือคือ บมจ. ไอทีวี) ได้รับเลือกให้เป็นผู้เข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ (สัญญาร่วมการทำงานฯ) โดยมีหลักการให้ ไอทีวีต้องเสนอรายการข่าวสารคดีและสารประโยชน์ไม่ต่ำกว่า 70% ของเวลาออกอากาศและเสนอในช่วงเวลา Prime Time ด้วย

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

3. มูลเหตุแห่งข้อพิพาท (ต่อ)

การแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาร่วมการงานฯ

หลังจากนั้น โดยข้อเสนอของไอทีวี เกิดการแก้ไขสัญญาร่วมการงานฯ

- ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเจรจาเพื่อแก้ไขสัญญา โดยกำหนด กรณีที่สปน.หรือหน่วยงานของรัฐให้สัมปทาน อนุญาตหรือ ทำสัญญาใด ๆ กับบุคคลอื่นเข้าดำเนินกิจการให้บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ โดยมีการโฆษณาหรือ อนุญาตให้โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกทำการโฆษณาได้ และเป็นเหตุให้ไอทีวีได้รับผลกระทบต่อ ฐานะทางการเงินอย่างรุนแรง เมื่อไอทีวีร้องขอ สปน.จะพิจารณาและเจรจากับผู้ไอทีวีโดยเร็วเพื่อหา มาตรการชดเชยความเสียหายที่ผู้คัดค้านได้รับจากผลกระทบดังกล่าว
- คู่สัญญาระงับข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งอันเกี่ยวเนื่องกับสัญญาร่วมการงานฯด้วยวิธีการอนุญาโตตุลาการ

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

3. มูลเหตุแห่งข้อพิพาท (ต่อ)

ข้อกล่าวอ้างของไอทีวี

ต่อมา ไอทีวี กล่าวอ้างว่า หน่วยงานรัฐมีการทำสัญญากับบุคคลอื่นให้ดำเนินการให้บริการสถานีวิทยุโทรทัศน์โดยให้มีการโฆษณาได้ เป็นเหตุให้ไอทีวีขายโฆษณาได้น้อยลงต้องขาดทุน อันเป็นการได้รับผลกระทบทางการเงินอย่างร้ายแรง ไอทีวีจึงขอให้สปน.พิจารณาหามาตรการชดเชยความเสียหายแก่ไอทีวี โดยปรับลดค่าสัมปทาน และ ขอยกเลิกข้อกำหนดในสัญญาเรื่องสัดส่วนเนื้อหาสาระ และข้อจำกัดเรื่องผังรายการ ซึ่งสปน.พิจารณาแล้วเห็นว่า ไอทีวีมิได้รับความเสียหายทางการเงินอย่างรุนแรงแต่อย่างใด ไอทีวีไม่เห็นด้วยจึงเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

4. ผลแห่งคดีในชั้นอนุญาโตตุลาการ

อนุญาโตตุลาการชี้ขาดว่า

- ไอทีวีผู้คัดค้านมีสิทธิเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการได้
- สปน. ปฏิบัติผิดสัญญามีผลทำให้ไอทีวีได้รับความเสียหาย เนื่องจากหน่วยงานรัฐมีการทำสัญญากับบุคคลอื่นให้ดำเนินการโดยให้มีการโฆษณาได้ เป็นเหตุให้ไอทีวีขายโฆษณาได้น้อยลงจึงกระทบต่อฐานะทางการเงินอย่างร้ายแรง ดังนั้นเมื่อไอทีวีในฐานะคู่สัญญาร่วมการงานฯร้องขอ สปน. จะต้องพิจารณาและเจรจากับคู่สัญญาโดยเร็วเพื่อหามาตรการชดเชยความเสียหาย ซึ่งหมายรวมถึงกรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อตกลงในสัญญาร่วมการงานฯ)

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

4. ผลแห่งคดีในชั้นอนุญาโตตุลาการ (ต่อ)

- ให้สพ.ชดเชยความเสียหายให้แก่ไอทีวีโดยปรับลดผลประโยชน์ตอบแทนและคืนเงินผลประโยชน์ตอบแทนขั้นต่ำบางส่วนที่ไอทีวีได้ชำระไป
- ให้ไอทีวีสามารถออกอากาศในช่วงเวลา Prime Time โดยไม่ต้องถูกจำกัดเฉพาะรายการข่าว สารคดีและสารประโยชน์ และให้ปรับสัดส่วนการเสนอรายการเหล่านั้น จากเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ปรับเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด

ตัวอย่างการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่น่าสนใจ

คดีไอทีวี

5.การดำเนินการภายหลังมีคำชี้ขาด

สปน.เห็นว่า คำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในสัญญาเข้าร่วมงานฯ อันเป็นเนื้อหาของบริการสาธารณะโดยปราศจากการตรวจสอบจากรัฐ จึงยื่นฟ้องขอเพิกถอนคำชี้ขาดต่อศาลปกครองกลาง

ศาลปกครองสูงสุด พิพากษายืนตาม ศาลปกครองชั้นต้นเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการสัญญาร่วมการทำงานฯเป็นบริการสาธารณะอันส่งผลกระทบต่อประชาชน การแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาดังกล่าว โดยการร้องขอของไอทีวีนั้น ทำให้ข้อสัญญาดังกล่าวเป็นข้อสัญญาที่แตกต่างไปจากหลักการที่กรม.ได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อมิได้รับความเห็นชอบจากกรม. ย่อมส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น การยอมรับหรือการบังคับ ตามคำชี้ขาดดังกล่าว จะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นคำชี้ขาดที่ศาลปกครองเพิกถอนได้

หัวข้อการบรรยาย : การระงับข้อพิพาท

1. นิยามของการระงับข้อพิพาท (Mediation)
2. รูปแบบของการระงับข้อพิพาท
3. ประโยชน์ของการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการระงับข้อพิพาท
4. ข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับคดีในปัจจุบัน
5. ข้อพิพาท และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการระงับข้อพิพาท
6. การระงับข้อพิพาทของ THAC

การประนอมข้อพิพาท (Mediation)

การประนอมข้อพิพาท หมายถึงกระบวนการระงับข้อพิพาทที่มีบุคคลที่สามเข้ามาช่วยเหลือคู่พิพาทในกระบวนการเจรจาต่อรอง มีลักษณะสำคัญคือ การดำเนินการจะต้องเริ่มต้นและดำเนินไปบนพื้นฐานความสมัครใจของคู่พิพาท รักษาความลับ และไม่มุ่งหาข้อสรุปผูกมัด แต่ส่งเสริมให้คู่พิพาทแสวงหาทางออกอย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน

การประนอมข้อพิพาท (Mediation)

- การระงับข้อพิพาททางเลือก
- เกิดขึ้นจากความตกลงยินยอมของคู่กรณี
- โดยมีบุคคลที่สามมาเป็นคนกลางที่คอยช่วยเหลือ
- เพื่อนำมาสู่ข้อตกลงในการระงับข้อพิพาทร่วมกัน

ข้อพิพาทที่สามารถประนอมข้อพิพาทได้ (บริบทของการให้บริการของ THAC)

- ข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทในประเทศหรือระหว่างประเทศ

รูปแบบของการระงับข้อพิพาท

Source: www.mediation.org

ข้อดีของการประណอมข้อพิพาท

- ไม่ซับซ้อน
- ประหยัดเวลาเมื่อเทียบกับการฟ้องร้องทางศาล
- ประหยัดค่าใช้จ่าย
- ผลลัพธ์ของการประណอมเป็นที่พอใจกับคู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่าย (win-win solution)
- ดำเนินไปบนพื้นฐานความสมัครใจและความต้องการของคู่พิพาท
- กระบวนการให้ความสำคัญกับอารมณ์ความรู้สึกของคู่พิพาท
- รักษาความลับของคู่กรณี
- ไม่มุ่ง หาข้อสรุปถูกผิด แต่ส่งเสริมให้คู่พิพาทแสวงหาทางออกร่วมกัน
- รักษาความสัมพันธ์ของคู่กรณี

ข้อดีของการประนอมข้อพิพาท

► Win-Lose

► Lose-Lose

Party of have no control over the decision

► **Win-Win**

Party of have total control over the decision

สาเหตุของความขัดแย้ง/ข้อพิพาท

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกัน หรือความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น

- เสียผลประโยชน์
- ผิดสัญญา
- ปัญหาที่เกิดขึ้นกระทบกับอารมณ์/ความรู้สึก

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประนอมข้อพิพาท

- คู่กรณีมี เจตนา ที่ดีและมี ความต้องการ ที่จะระงับข้อพิพาท (**Good Faith**)
- คู่กรณีพร้อมที่จะรับฟังคู่กรณีอีกฝ่าย (**Open-minded**)
- คู่กรณีต้องการที่จะแสวงหาทางออกร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
- คุณธรรมจริยธรรมของผู้ประนอมข้อพิพาท (**Mediation Ethics**)

“Parties realize that continuing the dispute will result in a costly consequences”

- ข้อพิพาทประเภทใดสามารถใช้ในการประណอมข้อพิพาทได้
- ในทางกฎหมาย ทำไมการประណอมจึงระงับข้อพิพาทได้โดยไมใช้ศาล
- ในทางเนื้อหา ทำไมผู้ประណอมจึงสามารถช่วยให้เกิดการระงับข้อพิพาทได้

ทำไมเราจึงเชื่อว่าการประណมาฯ ระงับข้อพิพาทได้

ทำไมเราจึงเชื่อว่าการประណมาฯ ระวังข้อพิพาทได้

ทำไมเราจึงเชื่อว่าการประណมาฯ ระวังข้อพิพาทได้

ทำไมเราจึงเชื่อว่าการประนีประนอมฯ ระวังข้อพิพาทได้

ทำไมเราจึงเชื่อว่าการประណอมฯ ะงั้บข้อพิพาทได้

นิทานแบ่งอฐของอาหรับ

ข้อพิพาทแบ่งสั้ม

ข้อพิพาทเรื่องไข่ๆ

เช้าวันหนึ่งอันแสนยุ่งเหยิง คุณแม่กำลังทำครัวอย่างขมุกขมน พลันก็ได้ยินเสียงลูกชายสองคนทะเลาะกันอย่างเอาเป็นเอาตาย ลูกทั้งสองคนกำลังทะเลาะเพื่อแย่งผลส้มที่เหลืออยู่เพียงลูกเดียวในบ้าน ถ้าคุณเป็นคุณแม่คนดังกล่าวคุณจะทำอย่างไร

- ลงโทษเด็กทั้งสองคน แล้วยึดผลส้มคืน
- สอบถามเด็กทั้งสองคนว่าใครเอาผลส้มไปก่อน
- ผ่าส้มออกแล้วแบ่งให้แก่ลูกทั้งสองคนอย่างเท่าเทียมกัน
- ให้ลูกคนหนึ่งเป็นคนผ่าส้มเพื่อแบ่งอย่างยุติธรรม แล้วให้อีกคนหนึ่งเป็นคนเลือกชิ้นส้มก่อน

ชายสองคนได้สั่งझेเพื่อใช้ในการผลิตในโรงงานของตนมาโดยเสมอ ต่อมาวันหนึ่ง โรงงานเกิดขาดแคลนझेอย่างกระทันหัน ไม่สามารถส่งมอบझेให้แก่โรงงานของชายทั้งสองแห่งได้อย่างครบถ้วน เจ้าของโรงझेท่านจะแก้ปัญหาอย่างไร

- เຈรจําขอให้ชายทั้งสองคนแบ่งझेเพื่อไปใช้ในโรงงานของตนคนละครึ่ง
- จับสลากเพื่อเอาझेลั้่งนั้นไป แล้วให้เจ้าของโรงझेชำระเงินค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายที่ไม่ได้झे
- ให้ทั้งสองคนร่วมกันประมูลझे ใครให้ราคาสูงสุด ได้ลั้่งझेนั้นไป อีกฝ่ายหนึ่งได้รับเงินส่วนเกินที่มาจากกาประมูล

คู่พิพาทเป็นประธานแห่งกระบวนการ ผู้ประណอมข้อพิพาทเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือเท่านั้น
การแสวงหาทางออกไม่มุ่งหาข้อสรุปถูกผิด แต่ส่งเสริมให้คู่พิพาทแสวงหาทางออกอย่างสร้างสรรค์
ร่วมกัน

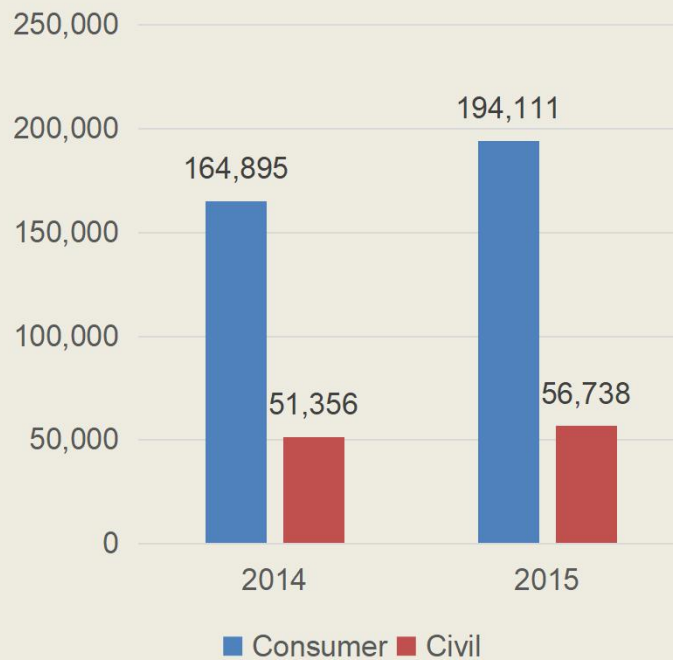
กระบวนการเป็นความลับ

คู่พิพาทเป็นผู้กำหนดผลสุดท้ายแห่งการระงับข้อพิพาท

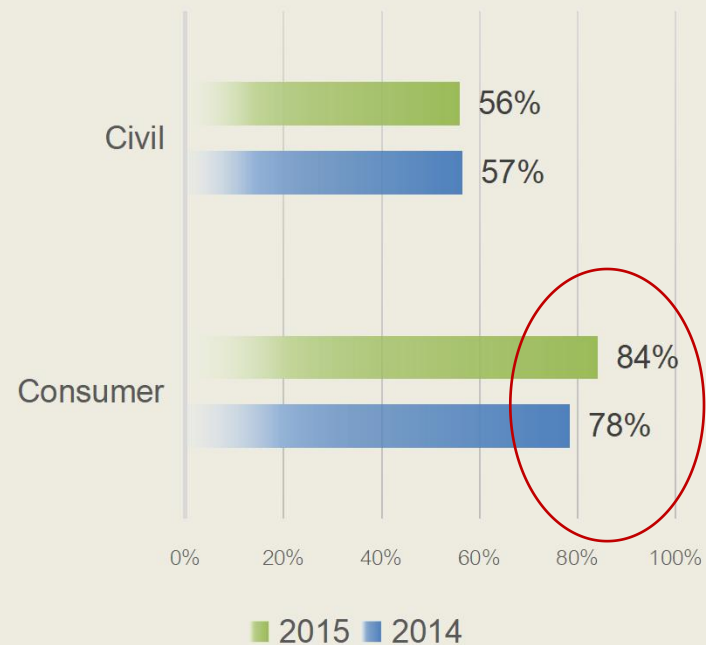
หากการประណอมข้อพิพาทไม่สำเร็จ คู่พิพาทจะกลับสู่สถานะเดิมโดยไม่มีผลกระทบอย่างใด

คดีประណอมข้อพิพาท

คดีประណอมข้อพิพาทในศาล

อัตราความสำเร็จของคดีประណอม

ที่มา: สำนักงานศาลยุติธรรม

ข้อเปรียบเทียบบางประการระหว่าง

การฟ้องคดีกับอนุญาโตตุลาการ

ประเด็น	การฟ้องคดี	อนุญาโตตุลาการ	ประណอมข้อพิพาท
การรักษาความลับ			
ระยะเวลาสั้น		 อย่างรวดเร็วที่สุด 6 เดือน	 โดยเฉลี่ย 1 – 3 วัน
รูปแบบและความยืดหยุ่นของกระบวนการพิจารณา	 (ทางการ)	 (ไม่เป็นทางการ)	
การควบคุมค่าใช้จ่าย			
ความเป็นอิสระในการเลือกบุคคลที่สามที่จะทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้ประណอมฯ		 (เลือกอนุญาโตตุลาการ)	
ความเป็นอิสระในการเลือกสถานที่ระงับข้อพิพาท			
ความเป็นอิสระในการเลือกภาษาที่ใช้ในการพิจารณาคดี			

ขั้นตอนการให้บริการ

1

ข้อสัญญาการประนอมข้อพิพาท
(THAC Mediation Clause)
ใส่ไว้ในแบบท่ายสัญญาคู่ค้า
ตั้งแต่เริ่มต้นสัญญา

2

คำเสนอขอให้ระงับข้อพิพาท
ด้วยการประนอม (Request for
Mediation) ยื่นผ่าน THAC และ
คู่พิพาท เมื่อต้องการระงับข้อ
พิพาทผ่านกระบวนการประนอม
ข้อพิพาท

การประนอมข้อพิพาท (Mediation)

ตัวอย่างข้อสัญญาการประนอมข้อพิพาท

“ข้อพิพาทใดที่เกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับสัญญาฉบับนี้ คู่สัญญาดตกลงที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีประนอมข้อพิพาท โดยใช้ข้อบังคับว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทของสถาบันอนุญาโตตุลาการและให้อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของ ที เอช เอ ซี สถาบันอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญาดตกลงที่จะเข้าร่วมในการประนอมข้อพิพาทโดยมีเจตนาสุจริตและสัญญาว่าจะปฏิบัติตามข้อสัญญาที่เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น”

THAC MEDIATION MODEL CLAUSE

“The parties agree to settle any dispute arising out of or in connection with this contract by mediation in accordance with the Mediation Rules of the Thailand Arbitration Center and under the administration of the THAC (Thailand Arbitration Center) The parties agree to participate in the mediation in good faith and undertake to abide by the terms of any settlement reached.”

ความเชื่อผิดๆ ในสังคมไทย

- กระบวนการประណอมข้อพิพาทคือการแบ่งสรรปันส่วนในสัดส่วนที่เท่ากัน หรือทางสายกลาง
- การประណอมข้อพิพาทเป็นเรื่องที่สามารถทำได้โดย common sense
- การประណอมควรทำโดยรวบรัดและไม่ควรให้ทนายความเข้ามาเกี่ยวข้อง
- การไกล่เกลี่ยหรือการประណอมจะต้องกระทำด้วยผู้ที่มีอำนาจ เช่น ผู้พิพากษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด รัฐมนตรี
- การประណอมข้อพิพาทไม่มีสภาพบังคับ จึงไม่มีประโยชน์ที่จะประណอมข้อพิพาทระหว่างกัน

ความเชื่อเกี่ยวกับการประណอมข้อพิพาท

- ผู้ประណอมจะต้องเป็นนักกฎหมายเพื่อจะได้เข้าใจในเนื้อหาของข้อพิพาท
- เป็นเรื่องที่ต้องกระทำกันภายในศาล
 - ใหม่ล่าสุด การแก้ไข ปวิพ (2563) ให้ศาลสามารถไต่ถามเคลียหรือประណอมข้อพิพาทก่อนฟ้อง (ม. 20 ตริ) ใช้บังคับ 8 พฤศจิกายน 2563 (พ้น 60 วัน นับแต่วันที่ 8 กันยายน 2562)

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการระงอมข้อพิพาท

1. ยังไม่มีความชัดเจนว่าข้อตกลงที่จะระงอมข้อพิพาทมีผลบังคับเช่นเดียวกับข้อสัญญาอนุญาตไต่พิจารณาหรือไม่
2. อายุความจะสะดุดหยุดลงหรือไม่
3. ยังไม่มีเอกสิทธิ์และความคุ้มกันต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการระงอมข้อพิพาท

การประนอมในกฎหมายอื่น

พรบ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๐

- มาตรา ๖๑/๒ การไกล่เกลี่ยคดีแพ่ง
 - คดีที่ดิน มรดก หรือคดีแพ่งทุนทรัพย์ไม่เกิน 200,000 บาท
 - ให้มีการจัดทำบัญชี
 - คู่พิพาทเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อฝ่ายละหนึ่งคน นายอำเภอตั้งพนักงานอัยการหรือปลัดอำเภอเป็นประธาน
 - หากตกลงกันได้ให้ถือเป็นคำชี้ขาดและให้พนักงานอัยการขอศาลบังคับได้
 - อายุความสะดุดหยุดลง
- มาตรา ๖๑/๓ ไกล่เกลี่ยคดีอาญาในคดีอันยอมความกันได้
 - การไกล่เกลี่ยสำเร็จและปฏิบัติตาม คดีอาญาเล็กน้อย

พรบ. โกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้ตั้งแต่ พ.ย. 2562

- ให้นหน่วยงานของรัฐมีสิทธิเลือก (มาตรา 5)
- ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยตามหน้าที่และอำนาจของตน (มาตรา 4)
- การดำเนินการ
 - ขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยโดยหน่วยงานของรัฐ (นายทะเบียน) (มาตรา 9)
 - การถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย (มาตรา 15)
 - คดีแพ่ง ไม่รวม สิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 20)
 - คดีที่ดินที่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ คดีทายาท คดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท

พรบ. โกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

- ห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงจากการไกล่เกลี่ย (ม.29)
- หากตกลงได้ แล้วไม่ปฏิบัติตาม สามารถร้องต่อศาลให้บังคับตามข้อตกลงได้ (ม.32)

โดยทำใน 3 ปี

- ให้ศาลบังคับ เว้นแต่มีเหตุตามกฎหมายและห้ามอุทธรณ์ (ม.33)

- ไกล่เกลี่ยคดีอาญา (ม.35)

- ความผิดอันยอมความกันได้
- ความผิดลหุโทษ
- เมื่อตกลงกันได้ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ

- การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน กรมคุ้มครองสิทธิเป็นผู้ดูแล
- โทษทางอาญาของผู้ไกล่เกลี่ย ทุกจริต

พัฒนาการใหม่ กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือก

- 1. Med Arb**
- 2. Small Claim Arbitration**
- 3. Online Dispute Resolution (ODR)**
๔. มาตรการส่งเสริมอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

MED-ARB PROCESS

Dispute resolution process combining mediation and arbitration.

Parties aim to resolve their dispute through mediation, and what is not resolved, is arbitrated.

The mediator, then acts as arbitrator in deciding the unresolved dispute.

Advantages

- Preserves the relationship between the parties
- Attempt to reach a win-win solution through mediation first
- Seamless transition between mediation and arbitration
- A certain resolution of the dispute

Small claim arbitration

- ในส่วนของ THAC
- มูลค่าต่ำกว่า 35 ล้านบาท
- อนุญาตตุลาการคนเดียว
- แต่งตั้งโดยนายทะเบียน THAC
- สืบแต่พยานเอกสาร พยานบุคคลเป็นข้อยกเว้น
- เสร็จสิ้นภายในหกเดือน

Online Dispute Resolution (ODR)

What is Online Dispute Resolution (ODR)

การระงับข้อพิพาททางออนไลน์ (Online Dispute Resolution : ODR) เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทในรูปแบบใหม่ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดดำเนินการทางออนไลน์ตั้งแต่การรับเรื่องร้องเรียน (Filing Claim) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) และการประนอมข้อพิพาท (Mediation) จึงเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วในกระบวนการระงับข้อพิพาท

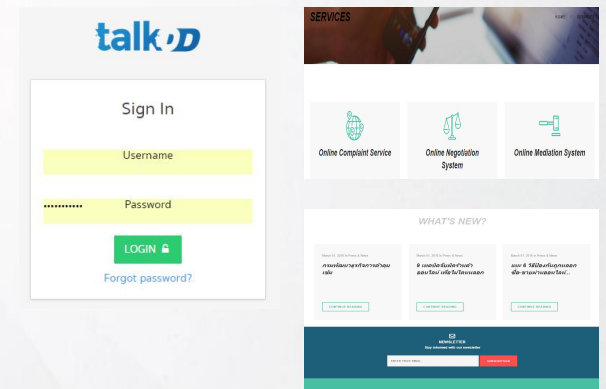
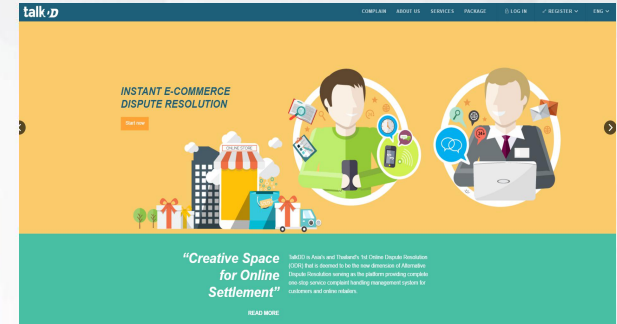
Online Dispute Resolution (ODR)

TalkDD เป็นระบบการให้บริการด้านการระงับข้อพิพาททางออนไลน์ Online Dispute Resolution (ODR) ครั้งแรกของประเทศไทยและอาเซียน ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ของกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลางในการให้บริการเจรจาไกล่เกลี่ยและทำการประนอมข้อพิพาทให้กับลูกค้าและร้านค้าอย่างครบวงจรและรวดเร็ว

นอกจาก TalkDD จะให้บริการพื้นที่การเจรจาระหว่างลูกค้าและร้านค้าแล้ว เมื่อถึงจุดที่ไม่สามารถตกลงกันได้ เรามีกระบวนการประนอมข้อพิพาทโดยผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยให้คู่พิพาทแสวงหาทางออกร่วมกันได้

TalkDD จะช่วยให้ลูกค้าและร้านค้าประหยัดทั้งเงิน และ เวลา อีกทั้งยังช่วยรักษาความสัมพันธ์ของลูกค้า-ร้านค้าได้อีกด้วย

มาตรการส่งเสริมการอนุญาตตุลาการต่างประเทศ

- มาตรการตาม พรบ อนุญาตตุลาการ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 มาตรา 23/1-23/6
- มาตรการ Smart Visa
- มาตรการส่งเสริมการทำหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติ
- การส่งเสริมการออกวีซ่าให้แก่ผู้ดำเนินคดีอนุญาตตุลาการในต่างประเทศ
- ทำไมเราต้องสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาทำอนุญาตตุลาการในไทย?

ที เอช เอ ซี สถาบันอนุญาโตตุลาการ

มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาระบบการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) ซึ่งรวมอนุญาโตตุลาการ และการประนีประนอมข้อพิพาท รวมทั้งดำเนินกิจกรรมและเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าว โดยจัดตั้งขึ้นภายใต้ พระราชบัญญัติ สถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2550

ความเป็นมา

ภายหลังที่ พระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2555 เพื่อบริหารและดำเนินกิจการของสถาบันฯ รวมทั้งดำเนินการสรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่จะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งได้เริ่มประชุมครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2556

เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2557 ได้กรรมการมีมติแต่งตั้งนายพสิษฐ์ อัสววัฒนาพร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันอนุญาโตตุลาการ พร้อมสรรหากัดเลือกบุคคลากรบรรจุในอัตราตำแหน่งของทีเอชเอซี

สถาบันอนุญาโตตุลาการ

เลขที่ 689 อาคารภิรัช ทาวเวอร์ ชั้น 26 ถนนสุขุมวิท
แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
โทร. +66 (0) 2018 1615 / แฟกซ์ +66 (0) 2018 1632

อีเมล : info@thac.or.th เว็บไซต์ : www.thac.or.th

